

Persoonlijke meditaties bij een aantal psalmen

Auteur: Piet Beishuizen

Inleiding

Sinds het najaar van 2015 heeft Piet Beishuizen maandelijks een persoonlijke meditatie over een van de psalmen gepubliceerd in 2Klank, het kerkblad van de Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo.

Deze meditaties zijn ook steeds gepubliceerd op de website van de Protestantse Gemeente Geldrop (<http://www.pggweb.nl/de-psalmen>). In dit document vindt u alle inmiddels gepubliceerde meditaties, behalve (in bepaalde gevallen) de meest recente. Die staan dan nog op de website zelf.

Geldrop, 14 februari 2019

Copyright

Voor alle meditaties behoort het copyright toe aan Piet Beishuizen. Kopiëren en verder verspreiden is toegestaan, mits met een duidelijke bronvermelding.

Leeswijzer

De in deze artikelen gebruikte Bijbelvertalingen zijn:

- S Statenvertaling
- W Willibrordvertaling
- NBG Vertaling Nederlands Bijbelgenootschap 1951
- NB Naardense Bijbel
- NBV Nieuwe Bijbelvertaling
- GN Goed Nieuws bijbel

Inhoud

Persoonlijke meditaties bij een aantal psalmen	1
Auteur: Piet Beishuizen	1
_____	1
Inleiding	1
Copyright	1
Leeswijzer	1
De Psalmen	4
Psalm 2	5
Psalm 8	6
Psalm 11	7
Psalm 16	8
Psalm 19	10
Psalm 22	13
Psalm 23	16
Psalm 25	18
Psalm 27	20
Psalm 29	21
Psalm 32	23
Psalm 36	25
Psalm 39	27
Psalm 42	29
Psalm 43	31
Psalm 57	33
Psalm 60	35
Psalm 61	37
Psalm 62	38
Psalm 67	40
Psalm 71	41
Psalm 73	43

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Psalm 84	45
Psalm 86	47
Psalm 89	49
Psalm 90	51
Psalm 103	53
Psalm 108	56
Psalm 120	58
Psalm 121	59
Psalm 122	61
Psalm 130	63
Psalm 138	64
Psalm 139	66
Psalm 144	68
Het nieuwe liedboek	71

De Psalmen

De psalmen bieden een bloemlezing van religieuze lyriek uit het oude Israël; ze zouden voor het overgrote deel zijn geschreven tussen 1000 en 500 voor onze jaartelling. De psalmen worden toegeschreven aan verschillende personen, waarvan vele aan David, maar daar is geen bewijs voor.

Ook in het christendom hebben zij eeuwenlang een belangrijke plaats ingenomen in de beleving van de religie. Dit is mijns inziens in belangrijke mate toe te schrijven aan de berijming van deze gedichten. Ze konden daardoor in elke bijeenkomst worden gezongen.

De teksten van de psalmen geven een veelheid van informatie over het gevoel van de dichters; over de schepping, over de grootheid en goedheid van God. De dichter roept God aan als hij in gevaar verkeert en om uitredding roept. Maar ook komen teksten voor uit dankbaarheid voor al datgene dat de dichter overkomt. In weer andere teksten tekent de dichter de geschiedenis van het volk, de uittocht uit Egypte of de perioden dat het volk God niet meer diende en achter andere goden aanliep.

Kortom de psalmen bieden een breed scala van ervaringen, die de mens kan overkomen en meemaken. Ze onttrekken zich vrijwel allemaal om vastgelegd te kunnen worden op auteurschap en op tijd en plaats, en kunnen daarom voor ons in veel gevallen herkenbare zaken opleveren. Zo kunnen wij de psalmen ook in ons leven soms overbrengen en de dichter beamen. Opvolgende generaties kunnen zich dan identificeren in de ik/wij situatie van dankbaarheid, verdriet, wanhoop en vreugde.

Omdat de psalmen zoveel herkenbare situaties kunnen oproepen, raken wij soms vertrouwd met de psalmen. Mensen kunnen soms psalmen aanwijzen als eigen psalmen, waar ze steeds op kunnen terugvallen. In mijn geval is dat psalm 103; de psalm die steeds bij bijzondere gelegenheden - zoals bij verjaardagen - reeds in het gezin van mijn grootvader werd gelezen, en daardoor een familiepsalm is geworden.

Niet alleen over deze psalm, maar over een aantal andere heb ik mijn gedachten laten gaan en ze nog eens goed gelezen, in verschillende vertalingen. Dat roept soms wisselende beelden op. In de nu volgende meditaties wil ik deze met u, de lezer, delen.

Piet Beishuizen, Geldrop (2015 – 2019)

Psalm 2

In de christelijke exegese wordt deze psalm primair messiaans uitgelegd en volgens orthodoxe christenen hebben sommige teksten direct betrekking op Jezus. In de joodse exegese is van het laatste uiteraard geen sprake. Volgens hen slaat deze psalm primair op David toen hij koning was geworden en aangevallen werd door de omliggende vorsten. Daarnaast zagen sommige exegeten in een aantal teksten ook elementen van de komende Messias.

De eerste drie verzen worden in de joodse exegese in relatie gebracht tot de zo juist aangetreden koning David en de vorsten van de omliggende landen die zich opstellen tegen Israël. In deze gedachtegang is wel enige spanning aanwezig omdat in vers 3 gesproken wordt dat ze onderworpen waren aan Israël en dat was bij het aantreden van David niet het geval.

In de volgende verzen (4-6) schrijft de psalmist dat God lacht om zulk een vertoon en vertoornd wordt. Immers God zelf heeft David uitverkoren en laten zalven tot koning. Dus de volken moeten niet aan Gods gezalfde komen.

In vers 7 komt David aan het woord wanneer hij zegt dat God zelf tegen hem gezegd heeft dat hij (David) de zoon van hem (God) is. In andere bewoordingen komt deze relatie 'vader/zoon' ook voor in psalm 89:27 en 28. Maar ook het volk Israël wordt als zoon van God gezien, Exodus 4:22 waar staat dat God zegt: Israël is mijn oudste zoon.

Omdat God David heeft uitverkoren en tot Zijn zoon heeft gemaakt, mag David van Zijn Vader bidden om de overwinning (vers 8 ev) en de volken oproepen tot gehoorzaamheid aan God en zich te onderwerpen aan de gezalfde koning, 'kust de zoon' staat er. Met name dit laatste wordt in de christelijke orthodoxe exegese aangenomen dat dit slaat op Jezus en niet op David. De Hebreeuwse tekst is echter niet eenvoudig te vertalen en joodse uitleggers stellen dat ook andere vertalingen mogelijk zijn, zoals 'bewijst eer in goed vertrouwen, of 'smacht naar zuiverheid'.

De psalm eindigt met de woorden dat een ieder die op God vertrouwt gelukkig zijn te prijzen.

In de joodse exegese zijn ook stromingen die in deze psalm een beeld zien van de komende messias, die net als zijn vader David in Jerusalem zal regeren aan het einde der tijden en dan zal strijden tegen de boze volken der aarde, waarvoor Gog en Magog voor staan (Ezechiël 38 en 39) en in het Nieuwe Testament komen deze namen voor in Openbaringen 20:8.

Psalm 8

Binnen het begin- en het slotvers (2 en 10) waarin de grootheid van God wordt bezongen heeft de dichter in de midden verzen de grootheid van de mens getekend. De vraag rijst of wij mensen in onze ontwikkeling deze verzen niet als maatgevend zien daarbij wegdrukkend de verzen waarbinnen die mogelijkheid is gegeven.

De dichter begint met te stellen dat de kinderen het fundament van God zijn, daar put Hij kracht uit, om de vijand te verstoren en te doen laten zwijgen. Het is dus niet de volwassen mens, maar het kind dat als eerste wordt genoemd. Heeft Jezus hieruit geput toen hij de kinderen als voorbeeld stelde?

Daarna refereert de psalmist aan de schepping; God die de sterren en de maan op hun plaats zette. Was het in de nacht dat de dichter bezig was? Hij noemt de zon (meestal toch als eerste vermeld) niet. Vervolgens (verzen 5-7) wordt de mens bezongen. Deze tekst wordt geciteerd in Hebrëeën 2:6-8; echter daar in relatie tot Jezus, de mens aan wie alles is onderworpen. In de psalm gaat het echter om de aardse mens. God die om hem geeft en voor hem zorgt. Hierbij wordt hij tweemaal genoemd, als mens en mensenkind of mensenzoon. De NB vertaling ziet in eerste aanleg een wat lagere status, namelijk het mensje waaraan God denkt en dan de mensenzoon die God bezoekt.

En dan volgt in vers 6 de bijna goddelijke status van de mens die wordt vermeld door de dichter. Hij wordt met eer en glorie neergezet. Alleen de Statenvertaling noemt het woord God of goddelijk niet, maar zegt dat God hem weinig minder heeft gemaakt dan de engelen. Het ging de vertalers toen zeker te ver om de tekst zo te vertalen.

Vers 7 gaat dan verder met de grootheid; de mens mag heersen over alles wat God gemaakt heeft naar analogie van Genesis 1:26-27. En dat heeft de mens zich geen twee keer laten zeggen. Dat heeft hij gedaan en doet dat nog. Hij is geen rentmeester, maar een heerser geworden. De NBV-vertalers zaten hier misschien ook mee en hebben vertaald 'toevertrouwen', maar dat staat niet in de grondtekst.

In de volgende verzen (8 en 9) worden de dieren nog eens expliciet genoemd, de huisdieren, de wilde dieren, de vogels en de vissen. Alhoewel in vers 7 het woord 'alles' werd gezegd, komen in het vervolg datgene dat leeft op aarde, nog eens voor het voetlicht, maar niet de aarde zelf wordt nog eens genoemd, bijvoorbeeld de bomen en het water.

De dichter van psalm 144 kijkt in de verzen 3 en 4 weer geheel anders naar de mens als hij zich afvraagt waarom God om hem geeft, want de mens is slechts een zuchtje wind, een voorbijgaande schaduw.

De psalm sluit in vers 10 weer af met het beginvers, waarin de grootheid van God wordt bezongen.

Psalm 11

Deze psalm komt uit de bundel van David en behoort hiermee tot de verzameling van liederen die zijn naam droeg maar heeft geen betrekking op het auteurschap van hem.

De stelling van de dichter (vers 1) is dat hij veilig is bij God, ongeacht waar hij vertoeft. Maar anderen - onduidelijk is wie die 'jullie' zijn - zeggen dat hij zich beter kan terugtrekken naar het gebergte en nog snel ook, gezien het beeld van de vogel. Het enkelvoud van de vogel wordt gebruikt in vier vertalingen; het meervoud in de NBG en NB vertaling. Het waarom is wat vreemd omdat de dichter in persoon spreekt en jullie in dit geval in meervoud hierop reageert. In vers 2 komt dan het waarom van het wegvlugten; de goddelozen spannen de boog en hun pijlen worden gericht op de oprechten om die in het donker te treffen. GN vertaalt hier 'misdadigers' en NBV 'zondaars', woorden die toch niet synoniem zijn met 'goddelozen' (S en NBG). Gods haters (W) en bozen (NB) liggen wat dichter in de buurt van 'goddelozen' zo lijkt mij. De oprechten worden in de twee vertalingen anders aangeduid; onschuldigen (GN) en argelozen (W). Toch wel andere interpretaties.

Deze kleine perikoop eindigt (vers 3) met een constatering, het recht wordt vertrapt, de grondslagen verscheurt en de vraag: wat heeft de rechtvaardige nu bereikt?

Wat opmerkelijk bij deze perikoop is dat de meeste vertalingen de vraag van de ander beperkt tot de vogel die wegvliegt (vers 1), terwijl GN en NBV deze vraag laten doorlopen tot het einde van vers 3, hetgeen niet juist is naar mijn mening.

In de slot perikoop (4-7) toont de dichter twee uitingen van God, namelijk het liefhebben van de rechtvaardige en het haten van de goddeloze. Hij begint in vers 4 met de stelling dat God in zijn paleis of tempel woont en vandaar uit de mensen gadeslaat en doorvorst, keurt in sommige vertalingen. In vers 5a wordt dit nog eens herhaald en in 5b wordt gezegd dat God haat degene die het geweld liefhebben. Opmerkelijk is dat de Statenvertaling en de Naardense bijbel hier spreken van de ziel van God. Dit zal er dan ook wel in het Hebreeuws staan, echter moeilijk te begrijpen en daarom weggelaten in de andere vertalingen.

In het volgende vers (6) laat de dichter uitkomen dat het niet misselijk is wat God over hen uitstort. Een regen van vuur en zwavel en een verschroeiende woestijnwind. De dichter vervolgt (7) dat God rechtvaardig is en de rechtvaardige liefheeft en dat deze het gelaat van God mogen aanschouwen. Dit is toch wel bijzonder wat de dichter hier schrijft omdat heel vaak in de Schrift staat dat niet te aanschouwen is of niet aanschouwen mag.

Psalm 16

Het is een psalm waar vertrouwen uitspreekt. De dichter begint met te vragen, vers 1 en 2, om bewaring zonder te zeggen tegen welke bedreiging hij een schuilplaats zoekt. Vervolgens is er een vertrouwelijk spreken met God; geen vragen of klagen. De psalm getuigt van een innige vertrouwensrelatie tussen de dichter en zijn Heer.

Het derde vers is moeilijk en heeft tot verschillende vertalingen geleid. S, NBG en NB zeggen dat er heiligen (niet is aangegeven wie dat zijn) in het land zijn waarin de dichter een behagen heeft. De andere drie vertalingen ademen een andere sfeer. Zij spreken over afgoden of machten. In de Willibrordus vertaling zegt de dichter dat hij zich in die machten niet kan vinden; hier zijn het dus geen heiligen. GN en NBV laten de dichter zelfs zeggen dat hij die machten/afgoden vereerd heeft. Dit lijkt toch een vrije interpretatie als je dit vergelijkt met S en NB die nauwgezet zijn vertaald.

In het 4e vers vertelt de dichter wat een mens kan overkomen wanneer hij zich wendt tot de andere goden. De dichter zal hieraan niet meedoen zegt hij. Ook in dit vers laat de vertaling NBV horen dat hij wel heeft meegedaan.

In vers 5 laat de psalmist weten dat er zowat een persoonlijke verbintenis is tussen God en hem. In een noot geeft GN aan dat de beker een beeld is van het levenslot is van de mens; dat wat uit de beker komt moet de mens drinken (Jeremia 25:15-29, Psalm 75:9 en Obadja 16). Opmerkelijk is dat de dichter duidelijk een verband ziet met het lot en God. De NB voegt hieraan toe dat God hem in het dragen van het lot wel beschermt, hetgeen iets sterker overkomt dan in handen houden of onderhouden. Wat de meetsnoeren in vers 6 (in vier vertalingen) precies willen zeggen is mij niet duidelijk. GN en NBV vertalen respectievelijk met 'ik ben tevreden met mijn lot' en 'een lieflijk land is voor mij uitgemeten' hetgeen wel duidelijk maakt met wat wordt bedoeld. In ieder geval maakt de dichter duidelijk dat hij blij is met datgene dat God hem geeft. Het is een erfenis; dus iets waar je geen recht op hebt en waarvoor je dankbaar moet zijn.

Na de acceptatie van het leven uit de voorgaande verzen gaat de dichter in vers 7 God loven omdat hij raad krijgt van hem. Maar blijkbaar toch ook vermaningen, want in de nacht komen die ook naar boven, een minpuntje dat de dichter blijkbaar zonder morren accepteert. Hij stelt zich God voortdurend voor ogen, want met Hem aan zijn zijde zal hem niets overkomen. Hieruit spreekt een absoluut vertrouwen.

De nieren in de oorspronkelijke vertalingen zijn vervangen door het geweten in de modernere vertalingen. In de oudheid werden emotionele of geestelijke bewegingen bij voorkeur aangeduid door inwendige organen. De nieren als het geweten en de lever als het verstand. De mens is een eenheid qua lichaam en geest; hij heeft geen ziel, maar is een levende ziel, zoals Genesis 2:7 het letterlijk zegt.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Het veilig wonen de bescherming uit vers 1 komt in vers 9 terug. De dichter is verheugd dat dit kan. Hij is ook blij (10) dat God hem niet overlevert aan het dodenrijk. Wat wordt hier mee bedoeld in de tijd van de psalmist? Gaat het hem om bewaring voor een vroegtijdige dood of bedoelt hij een ten hemel opneming zoals in de verhalen van Henoeh en Elia of duidt hij op een eeuwig leven van de ziel bij God of op een opstanding uit het graf (Ezechiël 37, het dode Israël wordt weer levend).

Tot slot wordt in vers 11 naar voren gebracht dat God het pad van het leven aan de dichter bekend maakt. Dit komt ook naar voren in Spreuken 5:6, 12:28 en 15:24. ¶In de Schrift wordt herhaaldelijk betoogd voor het leven te kiezen en tegen de dood of met andere woorden kies voor de God van Israël en houd je aan zijn wetten.

Het is u heel duidelijk gezegd wat goed is en wat de Heer van een mens verlangt. Dit alleen vraagt hij: houd u aan het recht, blijf altijd trouw en ga in alles bij uw God te rade (Micha 6:8).

Psalm 19

‘Het ruime hemelrond vertelt met blijden mond Gods eer en heerlijkheid’. Deze woorden van het eerste vers van de oude berijming van deze psalm roepen bij mij altijd iets op van de grootsheid van de schepping en wie ben ik die daarin past. Het leek mij daarom goed om deze psalm eens nader te bekijken.

De psalm bevat drie stukjes tekst die elk een aspect van het leven van de mens belichten. Allereerst besteedt de dichter aandacht aan de schepping; wat heeft God gedaan (2-7), vervolgens gaat het over de relatie tussen God en de mens; wat heeft God gezegd (8-11) en tenslotte verschijnt het individu ten tonele; een gesprek tussen God en het ik (12-15).

Bezig zijnde met het lezen van de teksten uit verschillende vertalingen kwam er vrijwel niets terug van de eerste regels, waarmee ik deze tekst begon. De verzen kwamen moeilijk over; wat heeft de auteur precies willen overbrengen?

In vers 3 begint de moeilijkheid om de tekst te verstaan. Het gaat over de dag die iets doorgeeft aan de volgende dag en de nacht die hetzelfde doet. Wat geven zij dan door?

In de meest oorspronkelijke vertalingen wordt gerept over de dag die spraak uitsproeit en de nacht die kennis verkondigt. Symbolische taal waarmee wordt aangegeven dat elke dag en elke nacht opnieuw de grootsheid van God kan worden ervaren of moet worden ervaren? Of niet symbolisch, maar werkelijkheid. Er wordt over gesproken of er moet over worden gesproken en nagedacht. Het is opmerkelijk dat de modernere vertalingen deze woorden weglaten en alleen het woord ‘het’ naar voren brengen, waarmee sneller over het vorige vers wordt heengegaan. Maar misschien ook wel om de moeilijkheid van wat precies wordt bedoeld, te ontgaan.

Vers 4 gaat dan verder met de ontkenning dat er spraak of woorden zouden zijn en dat de stem niet wordt gehoord. Opnieuw zo’n moeilijke zin. Waarom in vers 3 dat de dag ‘spraak’ laat horen en in vers 4 dat er geen ‘spraak’ is. Moet vers 3 toch symbolisch worden gelezen en dat de grootheid van God en zijn schepping innerlijk moeten worden verstaan en ervaren? Er hoeft niets te worden gezegd; de mens moet het zonder verkondiging begrijpen. Door te schouwen wordt de grootheid en schepping ervaren. In de andere vertalingen worden ongeveer dezelfde woorden gebruikt voor het woord ‘het’ uit het vorige vers. Niettegenstaande de ontkenning over de spraak in het vorige vers gaat vers 5a verder met: ‘dat de woorden/de taal over de gehele aarde tot aan het einde der wereld worden/wordt verkondigd.’ Alles bij elkaar is het in de verzen 3-5a een wonderlijke tekst over een spraak, die geen spraak is en toch wordt verkondigd aan de gehele aarde, maar niet wordt gehoord.

Vanaf vers 5b staat het verdere van deze perikoop in het teken van de zon. De psalmist begint met te vertellen dat God in de wereld een tent heeft gemaakt voor de zon. In een noot vertelt GN dat de tent moet worden gezien als nachtelijk verblijf van waaruit de zon in de morgen

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

vertrekt en des avonds daarin terugkeert. Vervolgens wordt in vers 6 de zon vergeleken met een bruidegom die in het bruidsvertrek (de tent) komt om jubelend zijn pad te gaan lopen. Waarom de NBV hier de Hebreeuwse tekst vertaalt met 'bruidsbed' is niet duidelijk. Gezien de andere vertalingen van 'bruidsvertrek' lijkt dit op een erotische bijbedoeling? Ook vers 6b wordt door de NBV-vertaling anders weergegeven. De andere vertalingen geven aan dat de zon begint met zijn omgang langs de hemel, en daarmee het volgende vers (7) introduceert, terwijl in de NBV-vertaling de zon reeds voort rent en daarmee niet aansluit aan het volgende vers. Ook hier weer de vraag waarom een afwijkende niet juiste vertaling.

In de tweede perikoop (8-11) van deze psalm gaat het over het woord dat God heeft gesproken; richtlijnen, geboden, uitspraken, etc. Ook in deze perikoop zijn de vertalingen soms zo uiteenlopend dat je, je afvraagt wat heeft de dichter willen overbrengen. In vers 8b bijvoorbeeld, wordt gezegd dat het getuigenis van de Heer (datgene dat hij afkondigt) betrouwbaar is en dat het wijsheid geeft aan - en dan volgen verschillende vertalingen – slechten, onverstandigen, onwetenden, onervarenen en eenvoudigen. Dit zijn vijf kenmerken voor een mens die alle een verschillend en uiteenlopend beeld oproepen. Waarom dan zoveel uiteenlopende vertalingen is mij niet duidelijk.

In deze drie verzen worden de voorschriften van God – in verschillende bewoordingen - zes keer naar voren gebracht en hierbij steeds vermeld welke betekenis zij hebben. De psalmist heeft zich dus uitgeput om de wet van God duidelijk voor het voetlicht te brengen en deze was niet alleen voor hem van essentieel belang, maar ook voor zijn lezers uit zijn tijd. In welke mate zijn deze woorden nog opportuun voor de lezers in deze tijd en voor de mens die deze woorden niet leest?

In deze laatste perikoop (12-15) komt de relatie tussen God en het individu ter sprake; de psalmist gaat in de houding van een dienaar staan; wil de wet houden en vraagt vrijspraak van de begane zonden. In het eerste vers (12) laat hij zich (ernstig) vermanen door de wet, de NBV vertaalt dat de wet de dienaar verlicht, hetgeen toch iets anders is dan vermanen. Dit laatste komt toch dwingender over. In het tweede deel van dit vers wordt verteld dat het zich houden aan de wet rijkelijk wordt beloond.

In vers 13 wordt gesproken van 'dwalingen' die moeilijk zijn te onderscheiden. Dit suggereert dat ze er wel zijn, maar dat ze niet (altijd?) worden herkend. Wat de dwalingen zouden inhouden wordt niet benoemd. Ook hier vertaalt de NBV anders; zij spreekt van fouten die niet worden herkend. Een fout is echter geen dwaling meer; de dwaling is dan een fout. Een geheel andere vertaling en een interpretatie die niet stoelt op de oorspronkelijke tekst.

In vers 14 wordt door de dichter gevraagd, de hoogmoed niet te laten heersen over hem, dan zal hij bevrijd zijn van mogelijke misstappen en oprecht/onberispelijk/onkreukbaar zijn.

In het laatste vers vraagt de psalmist dat zijn overpeinzingen zuiver mogen zijn en dat zijn spreken de goedkeuring van God kan wegdragen en hij besluit met de stelling dat de Heer zijn rots en verlosser is. Groot Nieuws vertaalt met 'u bevrijdt mij'; dit is een algemene term die

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

gevoelsmatig veel minder inhoudt. Ik lees in het laatste vers dat God de verlosser wil zijn voor diegenen die hem volgen. Voor de Israëliet is God de verlosser, evenals Hij de barmhartige is voor de moslim. Voor de christen echter is Christus de verlosser, hetgeen niet gelijk is aan het voorgaande.

Psalm 22

Deze psalm komt uit de bundel van David en behoort hiermee tot de verzameling van liederen die zijn naam draagt maar heeft geen betrekking op het auteurschap van hem. Deze psalm is getoonzet op de wijs van het lied 'De hinde van de dageraad'. Het is een onbekend lied, dat alleen hier wordt vermeld.

Psalm 22 geeft een beeld van de angst om verlaten te worden. In het christendom bekend door de eerste woorden; dezelfde die Jezus riep toen hij aan het kruis hing. Maar ook door meer teksten uit deze psalm die door de evangelisten zijn overgenomen bij de beschrijving van de kruisdood. Het is wellicht daarom dat de Statenvertalers de woorden 'mijn, ik en hem' in deze psalm in hoofdletters weergeven, alsof Jezus ze eerder sprak dan de psalmendichter. Dit gegeven ben ik maar één keer tegengekomen in de psalmen.

In het jodendom wordt deze psalm gelezen als een weerspiegeling van het verhaal van Esther, maar ook als de collectieve ervaring van de joodse gemeenschap, verlaten door God en mensen.

Deze psalm is een uiting van de dichter die om zijn God roept (2-6), zich vernedert voelt en uitgelachen door de omstanders (7-9) en zich herinnert de geborgenheid bij zijn moeder (10-12). Vervolgens komen de vijanden weer op hem af (13-14) en hij voelt zich geradbraakt, (15-16) een herhaling van vers 7. Dan zijn de vijanden er weer (17-19) en opnieuw de roep om uitredding (20-23). Daarna de oproep aan Israël om God hulde te brengen (24-26) en tot slot de tekst dat alles toch goed komt. (27-32)

De dichter begint met te stellen dat hij zich verlaten voelt en dag en nacht om hulp roept, maar geen antwoord krijgt van God, als of God geen aandacht voor hem heeft en hij vraagt zich af, waarom niet. De voorouders hebben God toch vertrouwd en zij werden wel gered als zij om hulp riepen; zij werden niet teleurgesteld als zij om hulp vroegen. Daarin moet de fundering liggen voor het vertrouwen. Hij roept hiermee een mooie kant op van het verleden; vaak is de relatie tussen God en Israël echter minder vertrouwd geweest en was het God die de band weer herstelde.

In vers 7 zet de dichter zich neer als een beeld van nietigheid en vernedering en allen die hem zien lachen er ook nog om (8) en roepen hem toe dat God hem wel zal helpen; God houdt toch van je (9). Dit moet pijnlijk overkomen voor de dichter omdat hij ervaart dat zijn roepen niet wordt gehoord en God hem heeft verlaten. Ook in dit gedeelte en de volgende perikopen vertalen de Statenvertalers de woorden 'Ik, mij en hem' met hoofdletters. Daarmee de dichter op een hoger plan brengen; doch dit is een interpretatie en geen correcte vertaling, zo blijkt uit de andere vertalingen.

Het behagen dat God in de mens heeft, zoals de omstanders van de dichter zeggen, wordt in de volgende verzen (10 en 11) naar voren gebracht door de moederschoot-theologie. Zoals

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

een kind zeker kan zijn, ook al weet hij daar niet van, van de geborgenheid bij zijn moeder, zo zeker kan de mens een vertrouwensvol beroep doen op zijn God. De dichter vraagt dan ook of God niet ver weg wil blijven nu de nood hoog is en er niemand is die kan helpen.

Hij vergelijkt zijn vijanden (12) met jonge stieren en de buffels van Basan (een volk waarmee Israël in oorlog was tijdens de intocht in Kanaän); deze dieren sperren hun mond open als brullende leeuwen. Alleen de NBV vertaling doet voorkomen alsof er naast de stieren en buffels ook leeuwen zijn die aanvallen. Dit lijkt een onjuiste interpretatie.

Tussen de verzen in (13,14 en 17,19) waarin sprake is van de vijanden die hem omringen komt hij weer bij zichzelf en komt hij terug op de hoge nood uit vers 12. Ik ben apart komen staan zegt de dichter: als water vloeit mijn leven weg, mijn botten liggen uit elkaar en mijn hart is gesmolten (15), angst is mijn constante begeleider. Mijn kracht is verdwenen en mijn tong kleeft aan mijn gehemelte. Kortom, ik voel mij als een levenloos lichaam, neergelegd in het stof van de dood. (16)

Tussen de verzen in (13,14 en 17,19) waarin sprake is van de vijanden die hem omringen komt hij weer bij zichzelf en komt hij terug op de hoge nood uit vers 12.

In deze situatie brengt de dichter opnieuw naar voren dat hij zich in een hachelijke positie bevindt; zijn vijanden benoemt hij als honden die om hem heen staan en hem lichamelijk pijn doen (18).

Hij kan zijn beenderen - die uit elkaar lagen (vers 15) - tellen en zijn vijanden kijken toe. Een aantal vertalingen voegen hieraan toe 'vol leedvermaak' (NBG, GN en NBV), doch dit staat niet in de oorspronkelijke tekst. In vers 19 zegt hij dat zijn vijanden zijn kleren reeds aan het verdelen zijn, voordat hij gestorven is. Zij zijn er vast van overtuigd dat hij niet zal redden. Dit is ook weer een tekst die de evangelist gebruikt bij de kruisdood van Jezus.

Dan keert de dichter weer terug naar God met zijn smeekbede om niet ver weg te blijven en hem te hulp te schieten (20), hem te redden van het zwaard en uit de hand van de hond (21). De moderne vertalingen spreken van honden (vijanden), wat meer overeenkomt met de vorige verzen, doch dit staat niet in het Hebreeuws. Vervolgens vraagt de dichter aan God om hem te bevrijden uit de muil van de leeuw en van de horens van de bizons en sluit af met de vraag om antwoord (22). Dit laatste laat de Willibrordvertaling weg. NBG, GN en NBV vertalen hier niet met een vraag, maar geven aan dat God antwoord geeft, hetgeen meer zegt dan er staat in de Schrift.

Daarna gaat de dichter over van het individu naar de gemeenschap; hij zal hen vertellen van God en Hem in de vergadering loven. (23) De schrijver van de Hebreeënbrief (2:12) citeert deze tekst als een uitspraak van Jezus, hetgeen niet juist is.

In één vers (24) wordt het volk Israël tweemaal aangesproken om God te prijzen, te eren en ontzag te hebben voor Hem, want God heeft omgezien naar de verdrukten en geluisterd naar

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

het hulpgeroep (25). Dan vervolgt de dichter dat hij God zal eren en in de gemeenschap zijn beloften - die in een noodsituatie zijn gedaan aan God - zal nakomen (26). Dit aspect komt ook naar voren in psalm 66:13-15 en in Jona 2:10.

In de laatste verzen van deze psalm wordt in één keer erg veel naar voren gebracht. Het lijkt erop alsof de dichter zich moet haasten om nog zoveel mogelijk voor het voetlicht te krijgen. Hij begint met te stellen dat iedereen op de aarde zal eten en verzadigd worden (een profetie die nog steeds niet is uitgekomen) en dat allen op de gehele aarde zich zullen keren tot God en zich voor Hem zullen buigen (27 en 28). Dan volgt een tussenzin dat het koningschap aan God toebehoort en dat Hij heerst over de volken. Vervolgens keert de dichter in vers 30 weer terug naar het aardse van het eten met dien verstande dat nu wordt gesproken over de welgestelden die eten en God eerbewijzen. De vertalers van Groot Nieuws vonden dit blijkbaar te gortig en vermelden expliciet 'rijken en armen', hetgeen echter niet in de oorspronkelijke tekst staat, gezien de andere vertalingen. De vertalers van Groot Nieuws zullen dit hebben gedaan naar aanleiding van het gestelde in vers 27 waarin staat dat de gebukten (NB), armen (W en GN) verzadigd zullen worden. S en NBG spreken echter niet van armen of gebukten, maar van ootmoedigen. Een ootmoedig mens kan echter zowel arm als rijk zijn.

Dan wordt in de laatste verzen een toekomstbeeld geschapen van een koninkrijk van God, waarin iedereen vertelt van de grote daden van God. De dichter vertelt dat al de degenen die hebben aangezetten zullen sterven (30b) om te vervolgen met te stellen dat de volgende generatie God zal dienen en weer verteld zal van God aan de daaropvolgende generatie (31) en sluit af met te vertellen dat God dit alles heeft gedaan (32). Uit de meeste vertalingen zou je kunnen afleiden dat de twee laatste verzen betrekking hebben op de mensheid (een vervolg van vers 30); allen zullen in het koninkrijk delen. De Statenvertaling en de NB vertaling zijn minder expliciet en daar komt een beeld naar voren dat de dichter weer terugkeert naar het volk Israël.

Psalm 23

In deze psalm wordt de functie van de herder naar voren gebracht en het vertrouwen uitgesproken om zich geheel en al toe te vertrouwen aan die herder. Hiermee wordt een beeld gegeven van Gods leiding, bescherming en zorg voor het individu, maar ook voor het volk Israël. In die situatie is de herder dan het beeld van de rechtvaardige koning en de kudde het beeld van het volk, zoals dat in psalm 95:7 wordt verteld 'Hij is onze God, wij zijn volk; hij is de herder, wij zijn de kudde'. Het beeld van de herder en de kudde wordt in veel psalmen naar voren gebracht.

In psalm 74:2 roept het volk God aan in de verdrukking met de woorden 'Wij zijn uw kudde, onze herder bent u' en in psalm 80:2 'Herder van Israël, luister naar ons'. In psalm 77:21 wordt gerefereerd aan de tocht door de woestijn met de woorden 'U hebt uw volk geleid als een herder zijn kudde'. Ook bij de profeten komen deze metaforen voor; Jesaja 40:11 'Hij is als een herder voor zijn kudde. De lammeren houdt hij bijeen en neemt hij op de arm'. In Ezechiël 34 wordt een heel hoofdstuk gewijd aan herders en hun functies, aan goede en slechte herders, maar ook over de kudde, die niet luistert, waarna God recht zal spreken, maar uiteindelijk zal God zijn kudde leiden.

Dit laatste hoofdstuk staat model voor de verhalen van Jezus over de herder in de evangeliën. Volgens de evangelisten neemt Jezus ook de taak van God over als herder. Niet aangenomen mag worden dat Jezus zich hiermee in de plaats stelt van God, maar zich als een profeet ziet, zoals hij dat in de Schriften kon lezen wat profeten voor hem hadden gezegd, om het beeld van de herder en de kudde naar voren te brengen. De evangelisten lijken verder te gaan in hun beschrijving dan Jezus zelf, als godvrezende jood.

De psalm kan in tweeën worden verdeeld; het eerste gedeelte gaat over het rusten in, en het gaan door de natuur en het tweede gedeelte over het zitten aan tafel en wonen in het huis van de Heer.

Alvorens de trektocht aan te vangen kan er worden gegeten en worden gerust aan het water, waar ook kan worden gedronken. Alles in een vredige situatie (verzen 1 en 2).

Door dit alles heeft de psalmist kracht gekregen en kan hij op weg gaan; langs veilige paden (NBV). Dit is toch een andere vertaling dan de Statenvertaling of de Naardense bijbel, waar gesproken wordt over het wandelen in de gerechtigheid. Hierin lijkt een opdracht te schuilen, een actief wandelen, terwijl het wandelen langs veilige paden meer een passieve wandeling ademt (vers 3). De eigenlijke tocht wordt in vers 4 beschreven; die is toch niet eenvoudig, na de weiden volgt het donkere dal. Maar het 'kwaad' zal de psalmist niet deren, want God is bij hem. Het woord 'kwaad' komt voor in de meer oorspronkelijke vertalingen; de NBV vertaalt met het woord 'gevaar'; hetgeen milder overkomt dan het woord 'kwaad'. Lijkt 'gevaar' alleen fysiek te zijn, 'kwaad' kan ook psychische gevolgen hebben. Dat God bij hem is, geeft de psalmist troost, dit komt voor wanneer hiervoor 'kwaad' is vertaald. In die gevallen dat

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

hiervoor 'gevaar' is vertaald, is het woord 'troosten' verandert in 'beschermen' (GN) of moed geven (NBV).

Uit vers 5 blijkt dat de tocht is afgelopen en dat de tafel wordt klaar gemaakt; in twee vertalingen (GN en NBV) wordt de psalmist genodigd; evenals in vers 4 ook hier een andere vertaling, die waarschijnlijk niet teruggaat op het oorspronkelijk. Bereiden wil zeggen dat God die tafel gaat gereed maken en de psalmist nog even moet wachten, geduld moet oefenen, zelfs na de zware tocht. Nodigen wil zeggen dat de tafel gereed is en de pelgrim meteen kan aanvallen.

Alleen in dit vers worden de tegenstanders van de psalmist opgevoerd; merkt hij ze nu pas op nadat hij tot rust is gekomen? In de verschillende vertalingen worden deze mensen met uiteenlopende namen vermeld: tegenpartijders, belagers, vijand en benauwers. Hierbij kunnen toch verschillende connotaties worden opgeroepen.

Het zalven van de gasten was een teken van gastvrijheid en vriendschap en was gebruikelijk bij feestelijke maaltijden. De beker is overvol, vloeit over. Hiermee zal wel bedoeld zijn dat er ongelimiteerd kan worden gedronken en dat de beker steeds weer opnieuw wordt gevuld. De GN-vertaling heeft die moeilijkheid blijkbaar willen vermijden door te vertalen dat de beker tot de rand toe wordt gevuld.

Na het gaan en wandelen en de maaltijd, thuiskomen bij zijn God en daar voortaan te blijven (vers 6). Een voor waar mooie gedachte, maar er zal toch steeds opnieuw moeten worden gegaan. Maar elke keer weer, zal na het gaan aan de tafel kunnen worden gezeten, de terugkeer er zijn, naar het huis van God.

Psalm 25

Dit is een gedicht waarvan het eerste woord van elke regel gerelateerd is aan het Hebreeuwse alfabet. Het is een persoonlijk gebed van de dichter om bescherming en de vraag aan God om de juiste weg. Soms worden de woorden van de persoonlijke relatie afgewisseld door teksten over die relatie met een algemene strekking. In het verleden werd de berijming van deze psalm heel vaak gezongen in de kerk

In de eerste twee verzen geeft de dichter zijn relatie tot God weer; zijn verlangen tot overgave aan zijn God en zijn vraag of God hem daarin niet alleen wil laten staan in relatie tot zijn omgeving. De vertalingen uit het Hebreeuws zijn hier nogal verschillend: 'Laat mij niet beschaamd staan' is in de recentere vertalingen (NBV) veranderd in 'maak mij niet te schande'. Dit laatste roept een beeld op dat het God is, die iemand al of niet te schande maakt. Als je op God vertrouwt, je veilig waant bij God, behoef je toch niet bang te zijn dat God je tot schande zou maken. In het derde vers wordt hetzelfde gevraagd als in vers 2 (voor het ik), maar nu voor allen.

Vervolgens wordt door de dichter gevraagd om de goede weg in het leven (4 en 5) en aandacht gevraagd voor een aantal momenten in dat leven in relatie tot zijn God (6, 7 en 11). De verzen hieromheen (8-10 en 12-14) zijn in de derde persoon geschreven en geven weer hoe God is en wat Hij doet. De dichter vraagt dus eerst om de goede weg te herkennen; hij wil leren hoe hij moet wandelen en handelen. In vers 7 wordt de aandacht gevestigd op de zonden die de dichter in zijn jeugd heeft gedaan en wordt gevraagd deze niet in gedachten te houden, maar met liefde aan hem te denken. Zowel in vers 7 als in vers 11 komen de woorden 'omwille van uw goedheid/naam' of 'om uws naam wil' voor. Hierbij doet de dichter dus een beroep op God om hem zijn tekortkomingen te vergeven omdat God goed is en op grond van zijn naam eigenlijk niet anders kan. Het past bij God, maar er moet wel de erkenning van de schuld zijn en om vergeving moet worden gevraagd.

In de verzen 8-10 maakt de dichter al datgene dat hij hiervoor op zichzelf betrok, universeel door iedereen die de rechte paden treedt, God vreest, een vriend van God kan zijn. God wijst zondaars, die zich nederig weten de weg en hoe deze op de juiste manier te wandelen. In de volgende verzen (12-14) wordt aangegeven dat de godvrezende mens de juiste weg krijgt te horen van God; dat het hem goed zal gaan en dat hij mag aannemen dat zijn nageslacht het land zal erven. In de meest nauwgezette vertalingen (S en NB) wordt vertaald 'de aarde beërven'. Dit roept toch een ander beeld op dan het land erven; veel grootser en universeler; de mens die de aarde van God erft. Maar dan wordt de verantwoordelijkheid (de rentmeester gedachte) voor de erfenis ook groter. Bij het land erven kan gemakkelijker worden gedacht aan het land van de overledene en dat sprake is van een juridische overgang.

In vers 14 komt opnieuw het aspect van de eerbied voor God naar voren en binnen dat kader zal God de mens zijn verbond met de mens bekend maken.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Op zich is dat vreemd omdat bekend was dat God met zijn volk een verbond had gesloten. Wellicht moet dit worden gezien in het licht van een steeds weerkerende herhaling van het feit dat God met de mens een verbond heeft gesloten. Je zou hieruit kunnen opmaken dat binnen 'het verbond' God vele verbonden sluit met de individuele mensen.

In de slot verzen (15-21) keert de dichter weer terug naar zijn persoonlijke situatie en herhaalt hij zijn angsten in relatie tot zijn vijanden. Hij vraagt God daarom bescherming en ook nog eens om vergeving van zijn zonden. In andere bewoordingen herhaalt hij datgene dat hij in het begin van gedicht naar voren heeft gebracht. Wellicht wil hij zeker zijn dat God hem hoort.

De psalm wordt afgesloten (vers 22) met de bede om Israël te verlossen van zijn angsten en komt misschien wat vreemd over na de persoonlijke beden van de dichter voor wat betreft zijn eigen positie. Het staat ook los van het alfabetisch gedicht.

Psalm 27

De dichter begint met de stelling dat God zijn licht en redding is; hij hoeft dus nergens bang voor te zijn. Maar dan komen kwaadwilligen op hem af om hem te doden, maar die vielen om. Vervolgens nadert een leger en komt er oorlog en toch is hij niet bevreesd en weet hij zich veilig.

Na de verzen over de dreiging komt nu (vers 4) het verlangen om in het huis van God te mogen verkeren en de liefde van Hem te ervaren en zijn paleis dagelijks te bezoeken om de ochtend te zien gloren in zijn tempel.

In het volgende vers komt toch weer de dreiging uit de eerste verzen naar voren, maar nu voelt de dichter zich veilig in de tent en hut van God. Deze uitdrukkingen slaan terug op het leven in de woestijn na de uittocht uit Egypte. Vervolgens wordt de dichter door God op een rots getild, dus dicht in Zijn nabijheid, zodat de vijanden rondom hem zien dat hij is verhoogd door God (vers 6) en dan zal hij muziek maken als een offer voor zijn God.

De zekerheid uit de voorgaande verzen (4-6) komt nu weer onder druk te staan en de twijfel slaat weer toe. Zijn hart roept hem wel op het aanschijn van God te zoeken en dat wil hij ook. Alleen de oudere vertalingen (S en NBG) geven aan dat hij dat ook doet; de andere vertalingen laten het bij 'willen of zullen'. Maar de dichter is niet zeker van zijn zaak, want in vers 9 roept hij God op zich niet te verbergen en hem ook niet in toorn af te wijzen. Hij maakt zich zorgen dat God misschien ongevoelig zal zijn voor zijn stem. De meest vervelende vorm van boosheid in een relatie is 'het zwijgen', wanneer men niet eens meer ruzie met elkaar maakt, maar elkaar doodzwijgt. Daarom pleit de dichter op het feit dat God hem in het verleden altijd heeft geholpen en vraagt om hem ook nu niet in de steek te laten en daar zal hij hoop uitputten blijkens vers 13. Zelfs als zijn ouders hem verlaten, dan zal God hem toch aannemen (vers 10) en hiermee keert de zekerheid weer terug.

In vers 11 vraagt hij of God hem op een effen pad wil houden in tegenstelling tot zijn vijanden, die struikelen en vielen (vers 2). Opnieuw komt het beeld van de vijanden weer naar voren die nog steeds op hem loeren met valse getuigen en geweld (12).

De psalm sluit af met het vertrouwen dat hij de goedheid van God nog in dit leven zal meemaken en daarom zegt hij tot tweemaal toe: 'ja, wacht op de Heer'.

Naast de angst en de bedreiging die de dichter ervaart in netelige situaties is er ook steeds een verlangen naar God en ook de ervaring dat God hem in de steek laat. Het is een psalm van steeds weerkerende zekerheden en twijfels.

Psalm 29

Deze psalm zou je in drieën kunnen verdelen, namelijk de verzen 1 en 2 waarin wordt opgeroepen eer en glorie aan de Heer te brengen; de verzen 3-9 waarin 'de stem van Heer steeds wordt herhaald in relatie tot natuurgeweld' en de verzen 10 en 11 waarin de plaats van de Heer wordt omschreven (11) en de zegen van Hem wordt vermeld (12).

Het is opmerkelijk dat de dichter (de aardse mens) de goden oproept zich te buigen voor de Heer en Hem glorie en eer te brengen. Je zou eerder verwachten dat de dichter zijn mede mensen hiertoe beweegt. Overigens geeft elke vertaling een andere omschrijving van deze niet aardse figuren. Achtereenvolgens 'Gij kinderen der machtigen (S), Gij hemelingen (NBG), zonen des hemels (W), leden van het hemelse hof (GN), o, goden (NBV) en o zonen van goden (NB)'. Wellicht roept de dichter dit beeld naar voren om de volgende verzen (3-9) kracht bij te zetten en aan te geven dat het alleen de God van Israël is, die in relatie met het natuurgeweld is te brengen en niet de andere goden.

In de volgende verzen (3-9) wordt 'de stem van de Heer' 7 maal opgevoerd door de dichter, steeds in relatie met een materieel iets (donder, 3, storm, 5, bliksem 7, aardbeving 8) of immaterieel iets (krachtig, indrukwekkend 4). Al deze bewoordingen roepen de oude gedachte op dat vroeger een relatie werd gelegd tussen het onweer dat over het land raasde en dat hierin God sprak. Je kan hierin echter niet lezen dat er een relatie zou zijn tussen natuurgeweld en een straf van God. Toch moet de dichter de werkelijkheid van het natuurgeweld wel als iets fenomenaals hebben ervaren om zulk een gedicht te kunnen verwoorden.

En ook nu zullen mensen die dit meemaken het natuurgeweld als iets groots en beangstigend ervaren. Als je de verzen nu leest en weliswaar zelf niet meemaakt, roepen ze toch iets op van de grootsheid van de natuur.

De stem van de Heer in vers 9 wordt nogal uiteenlopend vertaald. In sommige vertalingen wordt een verbinding gelegd met het dierenrijk en het plantenrijk (S en NBG) of alleen het dierenrijk (GN en NBV) of alleen het plantenrijk (W en NB).

Vers 9a: 'De Heer doet de hinden kalven (jongen werpen)' wordt genoemd in S, NBG, GN en NBV). W en NB vertalen hier: De stem van Jahwe schudt de eiken en de stem van de ENE schudt godseiken dooreen. Dit is toch een geheel andere vertaling; wellicht ingegeven door het tweede gedeelte van dit vers, waar de meeste vertalingen een relatie met het plantenrijk in zien.

Vers 9b: 'en ontbloot (ontschorst) de wouden' (S, NBG, W en NB). GN en NBV vertalen hier (de relatie met het dierenrijk uit vers 9a aanhoudend) 'en brengt de geiten tot werpen'. In een noot vermeldt de NBV dat de betekenis van het Hebreeuws onzeker is. Ook is de vertaling 'en ontbladert de bossen' mogelijk. Dus overeenkomend met de eerste 4 vertalingen. Hiermee

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

wordt nog maar eens aangegeven dat vertalen uit het Hebreeuws (zonder klinkers) tot verschillende uitleg kan leiden.

Na al deze ontboezemingen van de dichter zegt hij in vers 10 nog één keer dat de Heer boven het water woont, zijn troon is daar voor eeuwig en eindigt hij zelf in vers 11 zelf op aarde door te stellen dat God zijn volk kracht en vrede zal geven. De vraag voor mij is: Wat beoogt de dichter om de grootheid van Israëls God te plaatsen tussen de hemel en zijn inwoners (1-2) en de aarde en haar bewoners (11).

Psalm 32

Deze psalm is één van de zeven boetpsalmen die de christelijke liturgie kent voor tijden van rouw. De andere psalmen zijn: 6, 38, 51, 102, 130 en 143. De dichter brengt in deze psalm de inhoud vanuit verschillende invalshoeken naar voren, namelijk vanuit zichzelf - wanneer hij in de eerste persoon spreekt – vanuit het algemene en vanuit God. De dichter begint de psalm met te stellen (vers 1 en 2) dat een mens gelukkig kan zijn wanneer God de overtredingen vergeeft, de zonde wordt toegedekt, de begane ongerechtigheid niet wordt toegerekend en in wiens hart geen bedrog is. De bewoordingen van de genadegaven laten op het eind wel een voorwaarde zien, namelijk dat de zondaar oprecht moet zijn. Maar het blijft groots dat de dichter eerst de genadige God ziet en daarna de mens, die geen bedrog mag koesteren. Paulus citeert deze verzen in Romeinen 4:7-8 wanneer hij de rechtvaardiging voor God behandelt. Maar in die behandeling vertelt hij dat God mensen rechtvaardigt allen die in Jezus Christus geloven, (3: 22). Een voorwaarde die de dichter in psalm 32 helemaal niet kende en ook nergens voorkomt in de Hebreeuwse bijbel.

In de volgende drie verzen gaat de dichter over in de eerste persoon en spreekt vanuit zichzelf. In prozaïsche taal vertelt hij wat er gebeurt, toen hij zijn zonde niet wilde vertellen. Het wegwijnen van de botten in het Hebreeuws is moeilijk voorstelbaar; daarom is soms anders vertaald; 'teerde mijn kracht weg' en 'ik bezweek er onder'. Wel wordt heel duidelijk in vers 3 dat de psalmist het moeilijk heeft; hij kan de hele dag wel huilen. Zowel overdag als in de nacht (vers 4) voelt hij zich onder druk gezet dat hij nog steeds zweeg. En dan vervolgt hij weer in prozaïsche taal met de woorden dat zijn merg wegsmelt als in een zomerse hitte. Dan volgt in vers 5 de bekentenis; hij gaat spreken tot God en zegt wat hij heeft misdaan en volgt de schuldbelijdenis. Door de verschillende vertalingen wordt het niet duidelijk of hier sprake is van één bepaalde misstap, dan wel een complex van zonde. Het vers sluit af met de mededeling dat God de schuld van zijn zonde vergeeft; de dichter ziet een naadloze overgang van schuldbelijdenis naar vergeving. Na een oprechte schuldbelijdenis, mag je vertrouwen op vergeving.

In vers 6 keert de dichter weer teug naar het algemene en spreekt hij weer in de 3e persoon met de woorden dat ieder die God is toegedaan tot God moet bidden op die momenten dat God te vinden is. Uit het vervolg in deze tekst lijkt het erop dat je jezelf niet moet afvragen wanneer God is te vinden, maar wend je maar tot Hem, want als de stormen gaan woeden is het misschien te laat om nog tot God te bidden. De NBV-vertaling laat het aspect van het vinden van God geheel weg en zegt dat de getrouwe moet bidden als hij een zonde in zichzelf vindt; het is de enige vertaling die hier het woord 'zonde' inbrengt.

In vers 7 keert de dichter weer terug naar zichzelf en spreekt hij in de 1e persoon en vraagt of God hem wil verbergen en voor benauwdheid wil behoeden. Hij ervaart dat God hem omringt met jubelzangen van bevrijding.

In de twee volgende verzen laat de dichter God aan het woord komen die je zal onderwijzen (meest getrouwe vertalingen) of je inzicht zal geven (NBV). Waarom daar anders vertaald is,

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

is niet duidelijk. Inzicht (van jezelf) is toch iets anders dan onderwijs (van een ander). Dan volgt dat God je de weg zal leren die je moet gaan. Je moet er dus wat voor doen om die weg te gaan. De NBV laat God de weg wijzen, dus niet leren, je er niet voor inspannen. In de Hebreeuwse tekst zullen de woorden 'onderwijzen en leren wel voorkomen; in de joodse religie leer is onderwijs en leren namelijk een belangrijk item.

Vers 9 bevat een waarschuwing van God; wees verstandig en Hij noemt als voorbeeld de koppigheid van een muildier. In de oorspronkelijke tekst wordt gesteld dat door bit en toom het muildier in het gareel kan worden gehouden, opdat het dier je geen trap zal geven. NBV vertaalt hier 'dan zal geen kwaad je treffen'. De inhoud hiervan geeft veel meer weer dan een mogelijke trap van de ezel. Deze woorden kan je verbinden met de koppigheid van de mens, zoals vermeld in het begin van dit vers, waar tegen de mens wordt gezegd dat hij niet redeloos moet zijn gelijk een muildier. Maar in feite is hier sprake van een interpretatie, hetgeen natuurlijk kan, maar het staat niet in de tekst, die je best zo kunt interpreteren, maar vertalen is geen interpreteren.

In vers 10 keert de dichter weer terug naar het algemene, de derde persoon en vertelt dat de goddelozen veel smarten zullen krijgen. In het tweede deel van dit vers volgt het tegenovergestelde; namelijk die zijn vertrouwen op God stelt, zal door Hem met liefde worden omringd. In vers 11 komt naar voren dat de rechtvaardigen zich moeten verheugen en juichen. Ondanks de vele tekortkomingen van de mens, blijken zij toch ook rechtvaardigen te kunnen zijn, ver voordat Paulus aan het woord is gekomen over zijn rechtvaardigheidsleer. De psalm wordt afgesloten met de oproep dat alle oprechten van hart moeten gaan zingen.

Psalm 36

In de eerste verzen begint de dichter te vertellen hoe de slechte mens zich opstelt in het leven (2-5); vervolgens schetst hij de liefde van God (6-12) en sluit af in de het laatste vers (13) dat de slechteriken worden verslagen.

In vijf vertalingen ziet de dichter de slechte mens en vertelt hoe het boze in het hart van die mens (zijn hart) wordt ingefluisterd (vers 2). Alleen de Statenvertaling vertaalt dat het kwaad van de goddeloze zijn hart verwondt door de woorden 'mijn hart' te gebruiken. Er is hier niet een registratie van wat hij ziet, maar het verwondt zijn eigen hart. Dit aspect is in de latere vertalingen geheel verdwenen.

Vers 3 zal ook moeilijk in het Hebreeuws zijn omdat de vertalingen verschillende beelden oproepen. S en NB vertalen dat het kwaad hem (de slechte mens) aan zijn ogen ontglipt om zijn slechtheid te onderkennen. GN en NBV vertalen dat die mens zijn geweten in slaap sust, geen besef heeft dat hij zondigt en hier geen afkeer van heeft. De NBG vertaling staat hier weer tegenover, omdat wordt gesteld dat de zondaar zijn ongerechtigheid ontdekt en haat. De W vertaling is wel erg populair door te vertalen dat hij zonde prachtig vindt en voldoening schenkt.

Vers 4 spreekt van het onheil en bedrog dat uit zijn mond komt en dat hij onjuist handelt en in vers 5 wordt verteld dat hij dit op zijn bed uitdenkt. In Micha 2:1 komt dit uitdenken op bed ook voor.

In de verzen 6-11 wordt de grootheid en zorgzaamheid van God bezongen. De dichter begint met te stellen (6) dat de liefde tot in de hemel en de trouw tot de wolken is. In de oudere vertalingen wordt de liefde nog de goedertierenheid genoemd. Dit doet m.i. weldadiger aan. In het volgende vers (7) wordt de gerechtigheid van God naar voren gebracht en vergeleken met de bergen en de rechtspraak met de oervloed. Beide aspecten worden vergeleken met metaforen van de aarde, terwijl de goedertierenheid met hogere metaforen worden vergeleken. Ligt hierin een bedoeling van de dichter? Binnen die gerechtigheid en uitspraak blijft wel van kracht dat mens en dier worden gered. Dus goedertierenheid, gerechtigheid en toch redding.

In vers 8 wordt de goedertierenheid of de liefde opnieuw opgevoerd; dit is toch wel een belangrijk punt voor de psalmist. De mensen mogen schuilen in de schaduw van de vleugels van God. Een beeld van God in de hoge en de schaduw van zijn vleugels komt dan over de gehele aarde. Het is een beeld van de liefdevolle zorg van God, dat op veel plaatsen in de psalmen voorkomt. Overal is zijn bescherming voor ons dus aanwezig.

Vervolgens zegt de dichter (vers 9) dat de mensen mogen genieten van het goede; 'ze kunnen zich laven aan de vettigheid van uw huis en drinken uit de beek'. Het huis als een metafoor voor de volheid van God; het huis dat overal aanwezig is.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

In vers 10a wordt God als de bron van het leven gezien. Dat God het licht is (vers 10b) komt op meer plaatsen voor in de psalmen en in zijn licht kunnen wij leven.

In het volgende vers (11) komt voor de derde keer het woord 'goedertierenheid' naar voren; kennelijk is dit voor de psalmist van groot belang. Hij vraagt God die goedertierenheid te geven aan diegenen die God kennen en ook de gerechtigheid aan hen te bewerkstelligen.

Bij vers 12 geeft GN in een noot aan dat hoogmoed hier moet worden gezien als tegengesteld aan vertrouwen. In dit vers is nog een smeekbede aanwezig om verschoond te blijven van de aanvallen van de goddelozen. Maar in vers 13 wordt aangegeven dat de bedrivers van de ongerechtigheid verslagen zijn en niet meer bij machte om op te staan. Hieruit kan worden geconcludeerd dat God de situatie snel kan doen veranderen.

Psalm 39

De psalm is in een persoonlijke vorm (ik, mij) geschreven met enkele algemene bewoordingen (de mens, iemand) aan het einde van de eerste perikoop (vers 7) en tweede perikoop (vers 12).

In vers 2 neemt de psalmist zich voor zich in te houden om te spreken met of tegen de mens die geen rekening houdt met God, analoog aan vers 1 van psalm 1. Maar dit zwijgen (vers 3 en 4) maakte hem wel onrustiger en veroorzaakte pijn. Hij moest wel spreken, de woorden branden hem op de lippen. In de S vertaling wordt ook gezegd dat hij zweeg van het goede. Dus hij kritiseerde de goddeloze niet, maar hij bracht ook niet naar voren waar hij uit leefde. In de andere vertalingen komt dit zo naar voren. De NB vertaling zegt dat hij ook zweeg tegen goeden, mensen die God wel dienden, gelijkgezinden dus. Dit is niet terug te vinden in de andere vertalingen. Het Hebreeuws is toch moeilijk te duiden blijkbaar.

En dan gaat hij in vers 5 spreken; je zou dan verwachten dat hij iets zou zeggen tegen de goddeloze, maar nee hij vraagt God hem te doen beseffen hoe vergankelijk hij is en hem te laten weten wat de lengte van zijn levensduur is. Een wat wonderlijke tegenhanger van de eerste verzen. Hij sluit deze perikoop (vers 6b en 7) af met in algemene zin over de mens te spreken. De mens is een zuchtje wind, een schaduw die voorbijgaat. Soortgelijke bewoordingen komen ook voor in de psalmen 78 en 144, in Prediker 6:12 en Job 8:9. Iemand die druk maakt om niets. Hij vergaart bezit en weet niet wie het later krijgt.

In vers 8 keert de dichter weer terug naar zichzelf en vraagt zich af wat hij nog te verwachten heeft, maar geeft ook meteen het antwoord: hij vestigt zijn hoop op God. Hij vraagt om vergeving van zijn zonden en vraagt om geen spot object van de dwazen te worden (vers 9).

Dan herhaalt hij het beginvers (2) dat hij zijn mond niet zal openen. Nu is dat tegen God, die zich blijkbaar tegen hem keert (vers 10). Niet duidelijk is wat God hem aandoet. In het volgende vers vraagt hij God op te houden hem te plagen, omdat hij het niet kan uithouden; hij bezwijkt er onder.

In het laatste vers van deze perikoop (12) gaat de psalmist weer terug naar de mens. Als God de mens straft voor de gedane zonden, gaat de schoonheid van de mens verloren als door een mot (S, NBG, W en NB). De NBV-vertaling brengt naar voren dat God als mot de mens aantast; een afwijkende vertaling. De GN-vertaling is weer anders; God tast zijn leven aan zoals een mot het kleed. Hier sterft de mens als gevolg van de straf, in de andere vertalingen verdwijnt de schoonheid van de mens; dus geen definitieve afrekening.

Deze perikoop eindigt met dezelfde woorden als in vers 6b. Wat is de mens, een ademtocht, een zuchtje wind, lucht, nevel.

In vers 13 keert de dichter weer terug bij zichzelf; hij bidt en vraagt om hulp en vraagt of God niet doof blijft voor zijn huilen. En dan in vers 13b erkent hij zijn positie; ik heb nergens recht

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

op, ik ben maar een gast van God met beperkt burgerrecht, een bijwoner in het land van God (God als eigenaar van het land), en een vreemdeling in het land net als al zijn voorvaderen. Deze bewoordingen komen veel vaker voor in de psalmen, 94:6, 105:12 en 23, 119:54, 146:9.

Na deze erkenning volgt in vers 14 een - naar mijn mening - vreemd slot, dat tegengesteld is aan het voorgaande vers. Hij vraagt namelijk aan God niet meer naar hem om te zien. W, GN en NBV zeggen zelfs dat de dichter vraagt of God zijn bestraffende blik wil afwenden. Dit is echter een eigen interpretatie omdat S, NBG en NB dit niet vermelden. Want als God niet meer naar hem omziet, kan hij nog wat vreugde beleven, voordat hij doodgaat en niet meer zal zijn. Eenzelfde gedachte komt ook voor in Job 10:20-22.

In deze psalm komt tweemaal voor dat de mens wordt neergezet als een zuchtje wind, een ademtocht, bijna niets. Hoeveel anders wordt hij gezien door een andere psalmist in psalm 8 vers 6 waar staat 'U hebt hem weinig minder dan een god gemaakt, hem met glorie en eer gekroond'. De omstandigheden waarin de dichter verkeert op het moment van het maken van de psalm wegen blijkbaar sterk mee bij het maken van de tekst.

Psalm 42

In mijn beleving was deze psalm één van de eerste die je moest leren op de Lagere School; het waarom hiervan staat mij niet meer voor de geest. De berijming hiervan was gemakkelijk te zingen en misschien was dat de reden.

Het is een lied waarin de nauwe relatie tussen God en de dichter wordt uitgesproken. Het verlangen naar God wordt tot uitdrukking gebracht in de herinnering aan het tempelbezoek. Ver weg van de tempel blijft de liefde van God aanwezig. In de noordelijke bergen, op grote afstand van Jeruzalem, wanneer de natuur overweldigt, blijft God een toevlucht voor de mens.

De psalmen worden toegeschreven aan verschillende personen of groepen, zoals deze die uit de kring van de Korachieten is voortgekomen. Psalm 42 is de eerste psalm uit het 2e boek van de psalmen. Deze psalm is een klaaglied en vormde oorspronkelijk één geheel met psalm 43. Dit is als volgt te zien. Na de eerste strofe (2-5) van deze psalm 42 volgt een refrein (vers 6) dat herhaald wordt als slotvers (12) van deze psalm. Vervolgens als slotvers (5) van psalm 43.

In vers 2 wordt het hert als metafoor gebruikt voor de ziel die verlangt, smacht en nog sterker 'schreeuwt' (S) naar God. Uit het navolgende blijkt dat de dichter flink in de put zit, net zoals het vee naar water smacht in een periode van grote droogte (Joël 1:18-20). Het waarom hiervan komt echter niet voren. In vers 3 wordt het verlangen uitgesproken om God in de tempel te mogen ontmoeten en het aanschijn van God zien. Dit laatste is alleen terug te vinden in de twee laatste vertalingen (NBV en NB). De nadruk komt dan te liggen op de dichter, die ziet. De andere vertalingen leggen de nadruk op God. Hier hoopt de dichter dat hij voor Gods aangezicht mag verschijnen. Aangezien de Statenvertaling en de NB-vertaling meest nauwgezet zijn is het verwonderlijk dat beide vertalers iets anders lezen in de grondtekst. In ieder geval is de dichter aan innerlijke verdriet en twijfel onderworpen, omdat anderen hem steeds bevragen waar zijn God is. Blijkbaar is aan hem iets te zien of maakt hij iets mee dat anderen hem lastigvallen met die vraag. Er wordt echter niet verteld wat dat dan kan zijn. In het laatste vers van deze perikoop komt de herinnering. De dichter roept de beelden op van weleer, toen hij opging naar de tempel met de andere feestgangers.

Vers 6 is een refrein, dat ook in het laatste vers (12) terugkomt en eveneens in het laatste vers (5) van psalm 43. Het gaat in dit refrein over de ziel die zich neerbuigt en onrustig is. Is in de vorige verzen nog sprake van 'het ik' van de dichter, nu begint het vers met 'de ziel' van het ik. Dit zal ongetwijfeld een betekenis hebben, maar welke? De psalmist had hier ook kunnen schrijven 'ik ben terneergeslagen en ik ben onrustig'. In het tweede deel van dit vers gaat hij wel weer over op 'het ik' met het vertrouwen op, en het loven van God voor de verlossing/bevrijding.

In de Hebreeuwse bijbel wordt de ziel ook wel in het bloed gesitueerd en daarmee een equivalent van het leven. Of heeft de dichter de nadruk willen leggen op het innerlijk van hem door de ziel op te voeren? Volgens Marcus van Loopik in Kerk en Israël van december 2015

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

bezit de mens geen ziel, maar hij is een levende ziel. Het is een geheel wezen, lichaam en geest.

Volgens vers 7 bevindt de dichter zich ver weg van de tempel in het hoge noorden van Israël in het Hermongebirge, daar waar de Jordaan ontspringt. Maar ondanks dit alles, ver weg zijn van de tempel en bijna ten ondergaan in het natuurgeweld (vers 8), zal God toch zijn liefde geven (vers 9a) en hem in leven zal houden (9d). Na het lied dat hij hoort of in hem opklimt (9c), raakt de dichter in vers 10 alweer in mineur. Hij noemt God weliswaar 'zijn rots' iets waaraan je je kunt vastklampen – maar vraagt zich toch af waarom God hem heeft vergeten, hem in rouw doet wandelen vanwege de onderdrukking van de vijanden. GN en NBV vertalen iets gematigder door te vertalen respectievelijk 'kwellen en plagen', hetgeen iets wezenlijk minder zwaar overkomt dan onderdrukken. En dan volgt in vers 12 weer de herhaling van vers 4, de spottende vraag van de vijanden 'Waar is je God?' En die vraag doet hem door merg en been rillen, het is een doodsteek. Het gehele lichaam heeft er last van.

De psalm wordt weer afgesloten met het refrein dat in vers 6 is opgetekend. Met uitzondering van de Statenvertaling zijn de bewoordingen in de meeste vertalingen hetzelfde. In vers 6 staat dat de dichter God nog zal loven voor 'de verlossingen Zijns aangezicht' en in vers 12 staat dat God is 'de menigvuldige Verlossing mijns aangezicht'. Uit vers 6 begrijp ik dat God verlossingen schenkt aan velen, namelijk voor Zijn aangezicht en in vers 12 komt naar voren dat God vele malen vergeeft aan de psalmist. Dit verschil komt niet naar voren bij de andere vertalers.

Overigens verdwijnt in de latere vertalingen ook het woord 'verlossing'. Hiervoor in de plaats komen bewoordingen als 'bevrijding, redden en behouden'. Is er bij het woord 'verlossing' te veel connotatie met de 'verlossing door de Christus?' Tegen deze achtergrond is de vertaling in de NBG bijzonder, waar wordt vertaald 'mijn Verlosser en mijn God'. In de joodse religie wordt God ook als verlosser gezien en in het christendom wordt Jezus als de verlosser aangenomen.

Psalm 43

Bij de overdenking van psalm 42 is reeds aangegeven dat psalm 43 oorspronkelijk één geheel vormde met psalm 42. De bewoordingen van 43 sluiten aan met die van 42 en ook het refrein van 42 wordt herhaald in psalm 43. Het waarom van deze splitsing heb ik niet kunnen terugvinden. In de 'Bijbel literair' wordt alleen vermeld dat er oorspronkelijk sprake was van 148 gedichten – ook psalm 9 en 10 – horen bij elkaar.

Aan het begin van deze psalm staat dan ook niet dat deze wordt toegeschreven aan een persoon of groep van personen zoals dat voorkomt bij de andere psalmen.

In deze psalm (vers 1) vervolgt de dichter zijn bede tot God met de vraag om hem recht te verschaffen in een rechtsgeding dat hij heeft. Niet duidelijk is waarover het gaat in die zaak. Dit vers kan wel als een vervolg worden gezien op vers 11 van psalm 42.

In vers 2 (vrijwel overeenkomend met vers 10 van psalm 42) herhaalt de dichter zijn klachten en vragen aan God over zijn vijanden. Hij begint met te stellen dat God zijn sterkte/veste, zijn toevlucht is, maar zich vervolgens afvraagt waarom God hem heeft verstoten. Dit is inderdaad in dit kader een prangende vraag, is dit omdat hij terugverlangt naar de tempel en in rouw is omdat anderen God niet erkennen. Het lijkt op de vraag van Job, waarom heeft God mij verlaten en op de vraag van Jezus aan het kruis. Welke bedoeling hebben schrijvers gehad om onschuldige mensen op te voeren die zich door God verlaten voelden. Ook zij zullen dan toch ervaringen hebben gehad van een Godverlatenheid, waarvan zij niet begrepen waarom dat zo was.

In vers 3 vraagt de dichter om het licht en de hulp van God om hem naar de heilige berg en de woningen van God te begeleiden. In het slot van dit vers spreekt de dichter van de woningen van God. Naast de heilige berg - daar waar de tempel staat? – worden ook 'woningen' (meervoud) vermeld. Wat wordt hiermee bedoeld? De Groot Nieuws vertaling en de Nieuwe Bijbel Vertaling negeren dit en vertalen respectievelijk met tempel en de plaats waar God woont (enkelvoud). Beide vertalingen situeren God op aarde, terwijl de andere vertalingen God boven de aarde aanduiden? Woningen moet dan veel meer weergeven dan alleen de tempel op de heilige berg. In Johannes 14:2 noemt Jezus ook het begrip 'vele woningen bij God'. Misschien heeft de dichter bedoeld dat dit begrip metaforisch moet worden begrepen in die zin dat God samenvalt met de kosmos en daarin woont en dat daar ook plaats is voor de pelgrim die naar God vraagt. Overigens blijkt uit het volgende vers dat de dichter toch nog steeds met zijn gedachten op de aarde verkeert.

In vers 4 schetst de dichter dan de komst in de tempel, hij noemt daarbij het altaar (dat in de voorhof staat) en gaat daar God loven met jubelende vreugde en daarbij spelend op de harp. Voorwaar een mooie afsluiting van deze psalm. Het is daarom opmerkelijk dat de dichter zijn psalm toch weer besluit (vers 5) met het refrein van de terneergeslagenheid. Dat refrein kon wel passen bij de perikopen uit psalm 42, maar past hier (psalm 43) niet zo goed bij, althans bij het laatste vers.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

De bewoordingen van dit refrein komen overeen met die van vers 12 van psalm 42.

Alleen in de Statenvertaling en de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap van 1951 (NBG) wordt gesproken van verlossing. In de latere vertalingen wordt dit weggelaten. Hiervoor in de plaats komen bewoordingen als 'bevrijding, redden en behouden'. Is er bij het woord 'verlossing' te veel connotatie met de 'verlossing door de Christus?' Tegen deze achtergrond is de vertaling in de NBG bijzonder, waar wordt vertaald 'mijn Verlosser en mijn God'. In de joodse religie wordt God ook als verlosser gezien en in het christendom wordt Jezus als de verlosser aangenomen.

Psalm 57

De dichter begint in vers 2 met de vraag of God hem genadig wil zijn. Hij verkeert blijkbaar in gevaar. Hij wil zich beschermd weten onder de vleugels van God, totdat het gevaar is geweken. Het beeld van de vleugels komt in meer psalmen voor en staat voor de liefdevolle zorg van God. In vers 3 zet hij kracht bij door te roepen tot de allerhoogste God. De dichter lijkt hier aan te willen geven dat de God van Israël toch wel boven alle andere goden staat. In vers 4 zegt de dichter dat God hem hulp zal schenken vanuit de hemel en te schande maakt degene die hem te na komt. Maar hem (de dichter) zal de vriendschap en trouw van God ten deel vallen.

Ondanks de mooie woorden over de God die hem redt blijktens voorgaande verzen, blijkt de werkelijkheid in vers 5 toch anders. Hij ligt te midden van het onheil; hierbij worden de leeuwen als metafoor genoemd. De moeilijkheid in het eerste stukje tekst van dit vers ligt in de activiteit van de dichter. De vertalingen lopen hier nogal uiteen. Licht hij voor zijn gevoel al tussen de leeuwen (S, NBG, GN) of legt hij zich neer (W en NB) of moet hij daar gaan liggen (NBV).

Uit de vorige verzen zou je mogen afleiden – hij vraagt God verschillende malen om bescherming – dat hij voor zijn gevoel tussen de leeuwen ligt. In die zin is ook de vertaling van GN begrijpelijker ‘Ik word door vijanden omringd, zij zijn bloeddorstig als leeuwen’, maar niet correct en nogal vrij. Na deze onthulling van het liggen tussen de leeuwen gaat de dichter in dit vers verder door aan te geven dat er menskinderen zijn, wier tanden speren en pijlen zijn en hun tong een scherp zwaard. Hij krijgt voor zijn gevoel allerlei onheil over zich heen gestort. Die mensen worden gekwalificeerd als verzegend en vuurspuwend. De NBV-vertaling wijkt hier geheel af door dieren op te voeren die mensen verslinden, waardoor de allegorie uit de eerste deel van dit vers overgaat in een werkelijkheid in het tweede deel van dit vers. Gezien de teksten in de andere vertalingen lijkt deze vertaling niet uit de oorspronkelijke tekst te zijn.

Als tegenbeweging vraagt de dichter aan God om zich op te richten door zich te verheffen boven de hemel opdat de gehele aarde door zijn glorie wordt vervuld (vers 6). Over het algemeen wordt God als zetelend in de hemel gezien; de dichter vraagt nu of God zich boven die hemel wil verheffen. Niet duidelijk is wat hij hiermee wil aangeven. Is dat iets wat de andere goden (afgoden) niet kunnen? Vervolgens komt hij toch weer terug (7) op zijn benauwdheid door het net en de kuil op te voeren, maar hij kon gelukkig ontsnappen.

De dichter voelt zich nu veilig na de vraag in het tweede vers om geborgenheid. Die rust is ontstaan na de overwegingen in de verzen 3-7. In dit vers (8) komen in het eerste gedeelte van dit vers tweemaal dezelfde woorden voor. Dit versterkt de uitspraak van de dichter; zijn hart is gerust. En die rust demonstreert de dichter door psalmen te zingen (S en NBG). In de andere vertalingen wordt dat weggelaten en wordt vertaald: zingen en spelen.

In vers 9 roept de dichter zichzelf wakker om met muziekinstrumenten de dag tegemoet te treden. Dus voordat de dag aantreedt, is hij al bezig met het spelen voor de Heer.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

In vers 10 gaat hij hierin verder door God te loven ten overstaan van de volken. Overigens is niet zo duidelijk hoe de dichter het zich voorstelt onder de volken te zingen. Je bent toch zo maar niet in een ander land, tenzij men aanneemt dat de volken dicht bij elkaar en door elkaar woonden, zodat men goed op de hoogte was van elkaars religie. Daarna wordt in vers 11 nog eens benadrukt dat de genade, liefde of vriendschap van God hemelhoog is en zijn trouw tot aan de wolken. Beide zijn dus hoog verheven en overkoepelen de aarde.

Vers 12 kan als het refrein worden gezien; het is namelijk gelijk aan vers 6. De plaatsing van dit refrein in vers 6 komt niet logisch over. In mijn optiek past het refrein beter na vers 7. Vers 5 over het net en de kuil sluit beter aan bij het eerste gedeelte van deze psalm.

Psalm 60

In dit eerste stukje tekst gaat het over het lijden van het volk in oorlogstijd en de tekst lijkt weer te geven dat de oorlog woedt op eigen terrein blijkens de volgende verzen.

De psalm gaat in vers 3 verder door aan te geven dat het volk voelde dat God hen verstoten én gebroken had en dat Hij zijn woede over hen had uitgestort. Dat was nogal wat en zij zaten in zak en as en vroegen om opnieuw een relatie met God. In vers 4 wordt de toorn gevoeld op het land, het werd gescheurd en gespleten (door oorlogsgeweld?). Of moet dit symbolisch worden gezien als een herhaling van het vorige vers? Het land kan namelijk moeilijk wankelen (2e helft van vers 4). Ook nu wordt gevraagd om herstel van de schade.

In vers 5 keert de dichter weer terug naar het 3e vers. God heeft het volk zwaar getroffen en de wijn was bitter om te drinken. De vraag om herstel wordt nu niet in hetzelfde vers gedaan, zoals in 3 en 4, maar in het volgende vers (6).

Tot slot wordt in vers 7 opnieuw gevraagd om bevrijding en om een antwoord van God. Omdat het in de eerste verzen over het ons gaat, sluit de dichter af met die vraag voor de beminden of geliefden van God.

In de Statenvertaling lees ik dat de dichter (David?) de volgende woorden van de tekst (8-12) uitspreekt en ook in de NBG en W-vertaling ga ik nog mee in die gedachte. Bij lezing van de andere drie vertalingen wordt duidelijk aangegeven dat het God is, die de woorden van de verzen 8-10 uitspreekt en dat daarna in vers 11 de dichter weer verder gaat. God juicht bij alle acties die door hem worden uitgevoerd.

In een noot zegt GN hierover het volgende: God spreekt als een strijder die de overwinning heeft behaald en het veroverde gebied verdeelt onder zijn volk.

Sichem en Sukkoth zijn oude Kanaänitische steden, en de gebieden Gilead en Manasse staan voor het hele veroverde land aan weerszijden van de Jordaan. Efraïm en Juda, de belangrijkste stammen in de geschiedenis van Israël, zijn werktuigen van Gods heerschappij.

Dit geeft de betekenis van de vers 8 en 9 weer. In vers 10 gaat God nog verder door de omliggende volken in minder fraaie bewoordingen erbij te betrekken. Moab wordt vergeleken met een waskom en op Edom wordt de sandaal gegooid. In het Midden-Oosten een teken van verachting. GN en NBV vertalen hier anders, namelijk dat God zijn voet, als teken van bezit, op Edom zet, hetgeen dus niet juist vertaald is. Dit roept een beeld van onderwerping op, terwijl het werpen van de schoen het beeld oproept van: ik zie je niet staan of je bent me te min. In het derde stukje van vers 10 worden tegengestelde beelden opgeroepen. In de vertalingen S en NBV is vertaald dat de Filistijnen worden uitgenodigd over God te juichen en in de andere vertalingen dat God juicht over hen.

In vers 11 gaat de dichter (David?) weer verder met de vraag wie hem zal helpen om de vesting te nemen (het is niet duidelijk welke vesting) en wie hem helpt om Edom te veroveren. In vers 12 wordt God aangesproken om, ondanks dat Hij het volk had verstoten (vers 3), toch aan het

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

hoofd van de legers op te trekken. In vers 13 wordt Gods hulp ingeroepen, want de hulp van mensen is ijdel; d.w.z. dat het alleen God is die hen kan helpen en dat er niet vertrouwt moet worden op bondgenootschappen met andere volken. Want met God (laatste vers) zullen zij dan overwinnen; God zal de vijanden vertreden.

Psalm 61

De dichter begint (2,3) met het vragen van aandacht van God omdat hij zich ver van het centrum van de veiligheid vandaan voelt en ook is. Situeren de oudere vertalingen (S en NBG) hem nog aan het einde van het land, naar mijn idee dan suggererend, de grens van het land van inwoning, de andere vertalingen hebben hier vertaald aan het einde van de aarde. Daarmee aangevend een balling te zijn in de vreemde, hetgeen toch iets anders is dan nog in het eigen land te verkeren en in nood zitten.

Vervolgens vraagt hij God hem op de rots te brengen omdat hij dat zelf niet kan. Die vraag is noodzakelijk omdat in vers 4 de vijand op de proppen komt en dan moet God toch een schuilplaats kunnen bieden, zoals dat in het verleden altijd is geweest. En in het volgende vers wordt dat nog eens veel sterker naar voren gebracht. Hij wil voor altijd in de tent van God wonen en daar als gast vertoeven en zich geborgen weten onder de vleugels van God; een beeld van de liefdevolle zorg van God.

De dichter grondt dit ook omdat hij beloften aan God heeft gedaan (6) en dat God het erfgoed, de zegeningen uit Deuteronomium 28:2-14, geeft aan ieder die hem vreest.

Na deze persoonlijke verzen gaat de dichter verder met een gebed voor de koning. Was hij nog steeds ver weg of is hij alweer terug in het land of in de nabijheid van de koning. De vertalingen S en NBG geven meer aanleiding de verzen 7 en 8 te begrijpen dan de andere vertalingen die de dichter aan het einde der aarde situeert en dus ver van de koning verwijderd. In ieder geval is zijn bede dat de koning en het nageslacht van de koning lang – alleen S en NB spreken van eeuwig – zal regeren. Hierbij wordt de wens uitgesproken dat hij een goed koning zal zijn en dat God hem hierbij zal helpen.

De psalmist sluit zijn gedicht af met een persoonlijke belofte, namelijk dat hij dag aan dag zal zingen voor God. Is dit de belofte die hij in vers 6 reeds heeft genoemd?

Psalm 62

De dichter begint deze psalm met het plaatsen van zijn eigen positie (2 en 3); vervolgens blijken er kwaadwilligen op hem af te komen (4 en 5) en daarna keert hij weer terug naar zichzelf (6-8). Dan volgen een aantal verzen waarin hij zijn omgeving (lezers) aanspreekt (9-11) om daarna af te sluiten met de relatie tussen God en hem (12 en 13).

De psalm opent met aan te geven dat bij God de stilte en de rust is, dat daar ook alleen de redding vandaan komt (2). In bloemrijke taal wordt God voorgesteld als een rots en burcht en daarom zal de dichter niet wankelen (3).

In de volgende verzen (4 en 5) waarin de dichter de belagers plaatst, roepen de vertalingen verschillende beelden op. S en NBG vertalen de grondtekst in die zin dat de belagers omver gestoten worden als een hellende wand en neerstortende muur. Dit als weerslag van de aanval op een man (de dichter?). De andere (recentere) vertalingen beschrijven echter de man zelf als een wankelende wand en ingestorte muur, hetgeen wezenlijk een contrair beeld oproept. Welk beeld nu juist is, blijft hiermee onduidelijk. Wel is duidelijk dat de belagers de man van zijn hoogte willen stoten, hem willen neerhalen. Maar wat betekent dan de hoogte? Een plaats dicht bij God? En dat zint de belagers niet? Althans zo ervaart de dichter dat blijkens de daaropvolgende tekst dat zij hem zo op het oog met een zegenwens toespreken, maar dat is een leugen, want in hun hart is een vervloeking.

In de volgende verzen (6-8) keert de dichter weer terug naar zichzelf en zijn relatie met God. De strekking van deze verzen komt aardig overeen met de verzen 2 en 3, en is soms identiek, namelijk vers 3 met vers 7. Er wordt gesproken van de stilte en de rust voor de mens en de redding die bij God ligt, die als een rots en een burcht wordt omschreven en waarbij de mens een toevlucht kan zoeken en God zijn eer zal redden. De eer van de dichter (8) zal wel terugslaan op de vorige verzen waarin de boosaardigen de dichter belagen.

In de volgende verzen richt de dichter zich tot de mensen om hem heen en roept hen op om op God te vertrouwen en het hart open te stellen voor hem; voor hen is ook God een toevlucht (9). De vertaling van het volgende vers (10) roept wisselende beelden op. Zowel de geringe als de aanzienlijke mens is ijdelheid respectievelijk leugen (S en NBG). In de andere vertalingen neemt de dichter zichzelf ook mee in deze kwalificatie, als een ademtocht (W), niets waard (GN) of als mensenkinderen, afstammelingen van Adam (NBV en NB). Als lucht gaan wij omhoog op de weegschaal.

Het eerste gedeelte van vers 11 om niet op geweld te vertrouwen noch ijdele hoop koesteren op roof is mij niet duidelijk. Het zijn beide geen positieve actieve handelingen, die eigenlijk helemaal niet zouden moeten voorkomen bij Godgetrouwen. Het tweede gedeelte over het bezit van iemand is meer begrijpelijker; Jezus heeft dat in zijn redes ook een keer aangehaald.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

In het laatste van deze psalm keert de dichter weer terug bij zichzelf om nog een keer te spreken over de grootheid en de ontferming van God (11). Opmerkelijk is dat de dichter zegt dat God eenmaal heeft gesproken, maar dat hij het tweemaal heeft gehoord. Dat komt wonderlijk over zoals de vertalers dat naar voren hebben gebracht. Wat zou hiermee zijn bedoeld? In het laatste vers wordt God als goedertieren/genadig aangeduid, maar ook rechtvaardig door te spreken van vergelden aan de mens wat hij heeft gedaan. Vergelden houdt toch meer iets in van oordelen dan vergeven/ genadig zijn. In de NBV-vertaling wordt gesproken van 'belonen' en dat is iets geheel anders dan vergelden en wordt het oordeel aspect weggelaten.

Psalm 67

De dichter begint met de vraag om de bekende genadespreuk - God zij ons genadig en zegene ons, hij doe zijn aanschijn over ons lichten - maar verbindt daar de 'als/dan' verbinding mee. Want als God ons (het volk Israël) zegent, dan zullen alle volken op de aarde zien dat God kan redden, bevrijden, heil brengen.

Dan vervolgt de dichter in vers 4 met de wens dat de volken God zullen loven, herhaalt die wens en in vers 6 nog eens twee keer. Dit aspect is kennelijk heel belangrijk voor de dichter. In de meeste vertalingen is het min of meer een vraag van de dichter dat God dat zelf gaat bewerkstelligen. In de meest nauwkeurige vertalingen (S en NB) is geen sprake van een wens, maar van een stelling. De volken zullen God loven; de dichter wenst niet, maar is ervan overtuigd dat het gebeurt.

Datzelfde doet zich ook voor in het tussenliggende vers 5. Aan de ene kant de wens dat de volken blij zullen zijn met de rechtvaardige besturing van de aarde door God en aan de andere kant de stelligheid: de volken zijn blij en juichen. De psalmist is dus veel stelliger dan de NBV ons doet geloven.

In de laatste verzen komt de dichter weer terug op de God van het ons en het eigen volk, wanneer God een rijke oogst schenkt. Is onze God nu ineens niet meer van alle volken, of wordt hier bedoeld dat het juist onze God is die de rijke oogst schenkt en dat de goden van de volken daartoe niet in staat zijn. Dat laatste zal zijn bedoeld, omdat in het laatste vers wordt gesteld dat die zegen diepe indruk zal maken op de aarde.

Psalm 71

Deze psalm begint niet - zoals de meeste psalmen - met een verwijzing naar David of de voorzanger of anderszins, maar valt meteen met de deur in huis. Naast de bede om hulp en ondersteuning omdat de vijanden om hem heen staan, zijn er ook vele verzen die God loven; het is een gebed en een lofzang. In de psalm komt een nauwe relatie naar voren tussen de dichter en zijn God.

De dichter begint met te stellen dat hij een toevlucht zoekt om te ontkomen aan zijn vijanden en vraagt God hem niet teleur te stellen en een veilige schuilplaats te geven. Een plaats waar hij altijd heen kan gaan om als hij in nood verkeert. Die schuilplaats wordt als een rots aangeduid; een beeld dat op veel plaatsen in de bijbel voorkomt. De verzen sluiten in vers 4 af met een omschrijving van de vijanden dat in de verschillende vertalingen nogal uiteenloopt. Goddelozen in S en NBG, wetsovertreders (S en GN), booswichten en geweldenaars (NBG, W en NB) en onderdrukkers (GN en NBV).

Vanaf vers 5 vertelt de dichter hoe zijn leven vanaf zijn geboorte tot in zijn ouderdom (vers 9) is geweest in relatie tot God. Steeds dankzeggend, lof brengend en vragen om ondersteuning bij gevaar (10 en 11). Vanaf zijn jeugd was er een band en hij vertrouwde God. In de meeste vertalingen wordt de intimiteit tussen hem en zijn moeder expliciet naar voren gebracht. Hij is al persoon in de moederschoot en vanaf dat moment is God al zijn helper en daarvoor brengt hij God hulde (6).

Vervolgens zegt hij dat zijn leven een wonder was voor anderen, dat zij konden zien dat God met hem was en opnieuw brengt hij naar voren dat hij Gods naam op zijn lippen neemt en Hem hulde brengt.

Maar dan gaat hij twijfelen; hij is oud en zijn krachten begeven het en daarom is hij bang dat God hem zal verwerpen (9). Waarom, zo vraag je je af, denkt hij zo? Verdwijnt het vertrouwen, omdat je zelf geen bijdrage meer kan geven aan de macht van God? In het tweede deel van deze psalm komt hij hier toch op terug, herhaalt dit niet, maar staat op vertelt van de macht van God (18). Maar nu is hij nog wel in gevaar. De vijanden spannen samen en zeggen tegen elkaar dat zijn God hem verlaten heeft en dat hij nu te overweldigen is. En dan is er weer de roep van de psalmist om de nabijheid van God (12). En hij sluit dit tekstgedeelte af met de vraag aan God om zijn tegenstanders in smaad en schande te laten afdruipe.

In de volgende drie verzen (14-16) vertelt de psalmist dat hij altijd op God zal hopen en blij is dat hij God weer kan loven, mag verkondigen dat Hij rechtvaardig is en dat Zijn reddende daden niet zijn te tellen. Het lijkt er op dat de dichter zijn angsten uit de voorgaande verzen achter zich heeft gelaten, maar in het volgende gedeelte (vers 18) komt die angst toch even weer naar boven.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

In vers 17 keert de dichter weer terug naar vers 5 over de onderwijzing in zijn jeugd en dat hij verteld heeft van de wonderen die God heeft gedaan; dit in tegenstelling met het eerdere deel waarin hij vertelde dat hij een wonder was voor de ander. Vervolgens vraagt hij God hem nabij te blijven nu hij oud en grijs is, een vraag die hij ook in vers 6 had gesteld, maar nu niet in relatie tot de vijanden, maar nu om het nageslacht nog te kunnen vertellen van de grote daden van God.

Ondanks dat God hem veel ellende en nood heeft laten zien (vers 20), is er steeds weer de vraag hem op te richten, hem te troosten en hem in aanzien te laten toenemen. Dit lijkt wat vreemd in de context, doch moet waarschijnlijk worden gezien in relatie tot zijn vijanden die in het eerste soortgelijke deel van de psalm (vers 13) wel werden genoemd.

Opnieuw vertelt hij dat hij God wil danken en zal musiceren, zingen met de harp en luit (12 en 13). Een uitgebreidere lofzang dan in het eerste gedeelte. En hij sluit de psalm met de wens dat degenen die zijn ondergang zoeken, in smaad en schande zullen worden gedompeld. Ook weer een herhaling van vers 13.

Bij dit laatste vers kan nog worden opgemerkt dat de beide meest nauwkeurige vertalingen (Staten en Naardense Bijbel) niet vertalen met mijn ondergang of woorden van die strekking maar van 'mijn kwaad'. Alsof de tegenstanders op zoek zijn naar het kwaad dat aan de dichter kleeft en dat is toch iets anders dan dat zij uit zijn op zijn ongeluk. Blijft dan de vraag waarom die interpretatie van de andere bijbelvertalers.

Psalm 73

Na het openingsvers (1) schetst de dichter eerst hoe zijn situatie is (2-3) om daarna te vertellen hoe goed het de goddelozen gaat (4-12); vervolgens keert hij terug naar zichzelf (13-17a), tot hij begreep dat het de goddelozen slecht zou vergaan (17b- 20). Daarna keert hij weer terug tot zichzelf in zijn dwaasheid (21-22) om daarna blij te worden dat God hem nabij is (23-28) Deze lofzang wordt even onderbroken in vers 27 waarin hij terugkeert naar de status van de goddelozen.

De dichter begint met het vaststellen dat God goed is voor Israël, echter wel voor hen die Hem willen toebehoren. Wat hij echter ziet, is dat de bozen het ook goed hebben zoals in de volgende perikoop wordt beschreven en dat maakt hem afgunstig en hierdoor scheelde het maar weinig of hij was van het juiste pad afgegleden. In de verzen 4-7 wordt een grote waslijst opgesomd van zaken die gunstig verlopen voor de dwazen, voor mensen zonder God of gebod. In vers 8 zegt de dichter dat zij op hoge toon kwaadaardig spreken en andere mensen dreigen. Tot zover de aardse aspecten. Vervolgens zegt de dichter dat zij zich ook richten tot de hemel met hun grote mond, die overal op aarde is te horen (9). En dat is nog erger, want dan gaan anderen hen volgen en zelfs Gods volk achter deze goddelozen gaat aanlopen (10)

In vers 11 wordt God zelfs uitgedaagd met de kreet: Hoe zou God iets weten? Wat is er bekend bij de Allerhoogste. De dichter sluit af in vers 12 met te zeggen: Dat zijn nu de goddelozen; zij hebben nergens last van en ze worden ook nog eens alsmaar rijker.

Niet duidelijk is of hier sprake is van mensen uit de andere volken of dat sprake is van goddelozen in het volk Israël. Uit de tekst van vers 10 zou kunnen worden opgemaakt dat het om andere volken gaat, maar dan is het de vraag waarom maakt de dichter zich dan zo druk? Hoe kan hij dat weten dat het die anderen zo goed gaat. Wonen die zo dicht bij dat hij dat opmerkt en hebben de mensen van Gods volk dan allemaal die ervaring?

In de verzen 13-15 komt de dichter bij zichzelf en stelt dat hij toch rein van hart is en goed leeft. Desondanks gaat het hem slecht, elke dag weer, zelfs in de morgen ervaart hij pijn. Hij voelt dat hij wordt gestraft. Voor mij is het niet duidelijk of hij zich gestraft voelt omdat het de ander (de goddeloze) goed gaat of dat hij werkelijk pijn ervaart. Gezien de context van de vorige perikoop zal het wel op het eerste slaan. Dan zou er sprake kunnen zijn van afgunst en daar wordt in psalm 37 voor gewaarschuwd en ook in Spreuken 24 verzen 1 en 19 en dat is onjuist volgens de dichter. In het volgende vers wordt gesteld dat hij alsmaar blijft nadenken over deze kwestie; het bleef een kwellende bezigheid totdat hij zich terugtrok in de tempel (GN) of Gods heiligdom (W, NBV en NB) of Gods heiligdommen (S en NBG). Waarom hier het meervoud is vertaald is mij niet duidelijk; er is toch maar één tempel of waren er toch meer plaatsen waar men God kon vereren. In een andere psalm (84) – door mij eerder beschreven - wordt ook gesproken van Gods woningen.

De overgang van het komen in de tempel van het ik (vers 17a) naar het einde van het hen (de goddelozen, vers 17b) is in mijn optiek een moeilijke. Het succes van de goddelozen was

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

moeilijk te verteren en het bleef malen in zijn hoofd. Totdat hij in de tempel kwam; toen zag hij in wat de toekomst zou zijn van hen. Liet God het hem toen inzien en waarom niet eerder in zijn eigen huis? Moet het tempelbezoek als een metafoor worden gezien om in het denken niet bij jezelf te blijven, maar je open te stellen voor iets dat je kan overkomen. In zijn eigen denken zag de dichter alleen de mooie kanten van de goddelozen en in het licht van de grootheid van God kreeg hij ook een beeld van de donkere kanten van het leven van de goddelozen.

En dan schrijft hij in de volgende verzen (18-20) hoe het hen zal vergaan en dat is niet mals. Ze komen op glibberige paden, waardoor ze afglijden in de afgrond. Of ze vervallen tot een ruïne. Dit is een metafoor voor het niet meer zijn (afgrond) of voor een niet meer toonbaar mens (ruïne). De verschrikking gaat verder; er wordt gezegd dat ze in een oogwenk vergaan en hun lot vreselijk is. Een diametrale tegenstelling met de eerdere verzen, waarin werd verteld hoe goed het hen ging. Vers 20 is weer een wat moeilijk vers. Het beeld dat de dichter hiervoor schetst van de bozen heeft iets weg van een (boze) droom, waaraan wordt gedacht bij het ontwaken.

In 21-22 keert de dichter terug naar de voorlaatste perikoop waarin hij schetste dat hij maar niet begreep waarom het de bozen zo goed ging en het hem zo slecht ging. Hij zag echter nu in, dat hij zich als een dwaas had gedragen.

Ondanks de geschetste situatie in voorgaande twee verzen, wordt nu verhaald dat hij zich toch altijd in de nabijheid van God beschouwt; God hield hem vast (vers 23). Vervolgens zegt de dichter (24a) dat God hem leidt door zijn raad. In heerlijkheid opnemen (vers 24b) is mij niet duidelijk, gezien de oorspronkelijke joodse religie. Eerst in laatste eeuwen voor de jaartelling is deze veranderd in die zin dat men ook ging geloven op een leven na dit leven. Dit stukje tekst kan misschien ook als een metafoor zijn bedoeld in die zin dat het leven in de nabijheid van God als een eer kan worden gezien en dat het heerlijk is. Een aanknopingspunt hiervoor vind ik in vers 25b en 28a.

Dan zegt de dichter (vers 25) dat hij in de hemel niemand anders heeft dan God en dat is genoeg. Op de aarde verlangt hij niets meer. De NBV-vertaling brengt hier iets anders naar voren, namelijk dat hij 'geen ander' wil. Een ander is dan iemand die in de plaats van God zou komen. Maar daar is in de oorspronkelijke tekst geen reden voor om zo te vertalen. Niets meer verlangen is iets anders dan naar geen ander verlangen. Dan gaat de dichter verder dat als zijn lichaam en hart het niet meer kunnen houden (bezwijken) God toch zijn toeverlaat (de rots) voor eeuwig blijft. Ook hier wordt het begrip eeuwigheid weer ingebracht. God is eeuwig voor de geslachten of eeuwig voor dichter? Opnieuw een moeilijkheid net als bij eerdere verzen. In het laatste vers komt de dichter weer bij zichzelf en stelt dat het hem het liefst is als hij dicht bij God kan zijn; bij God een toevlucht zoeken. En hij sluit de psalm af met de melding dat hij zal getuigen van alles wat God doet, heeft gedaan.

Psalm 84

Dit is één van de bekende psalmen, die vroeger veel werd gezongen in de kerk en die je op de lagere school als één van de eerste moest leren.

Na het openingsvers wordt in deze psalm het verlangen naar voren gebracht om in het huis van God, de tempel te zijn, ja daar zelfs te wonen; tegelijk met de vogels, die daar hun nest bouwen (verzen 2-5). Vervolgens worden enkele verzen gewijd aan de pelgrimage op weg naar de tempel. Daarna gaat de psalm, vers 9 e.v. over in een gebed voor de koning en de wens om in de tempel te mogen zijn. De wens om daar God te ontmoeten staat centraal in deze psalm.

De psalm eindigt (vers 11 en 12) met het zingen van de grootheid van God. Het vertrouwen op God en de vraag om een gelukkig leven. Het zijn in de tempel of in de nabijheid van God komt voor in het eerste deel van de psalm en in het laatste deel. Waarom het pelgrimeren ertussen staat, zal wel een reden hebben, maar welke? Of is het eerste het verlangen, het vooruitzicht, het denken over en dat daarna de psalmist pelgrimeert en vervolgens daadwerkelijk aanwezig is in de tempel? Dit zijn dan de eerste indrukken, gestoeld op de belevingen uit het verleden. Maar of dat ook beantwoordt aan de bestudering van deze psalm is nu de vraag.

De eerste verzen wekken de indruk hoe de dichter verlangt om naar de tempel te gaan, althans dat is mijn ervaring wanneer over deze psalm wordt gesproken. In de berijming van deze psalm komt dat ook voor; daar wordt gesproken van het huis en heiligdom van God. Maar in de oorspronkelijke tekst staat helemaal niets over een tempel. Het gaat daar over de woningen en de voorhoven, alles in het meervoud. Maar dan rijst de vraag welk beeld heeft de dichter voor ogen.

Heeft God meer woningen, ook in andere landen en niet alleen in Israël? Of heeft God meer woningen in Israël, hetgeen echter in strijd zou zijn met die ene plaats in Jeruzalem. Is het daarom dat de NBV kiest voor woning of huis? Of zou de dichter - en dat is van mij een speculatieve gedachte - van mening zijn geweest dat elke woning in Israël waar God werd gediend, liefelijk is en als voorhof kan dienen? Ik baseer dat op het slot van dit vers omdat het roepen tot God op elke plaats kan plaatsvinden en je daarvoor niet in de tempel hoeft te zijn.

Binnen dit geheel staat vers 4 in het teken van de vogels, die ook in de tempel aanwezig zouden zijn? Dit komt echter niet duidelijk naar voren in de oorspronkelijke tekst. Het kan ook als een metafoor bedoeld zijn; niet alleen de vogels vinden een onderdak als bescherming, maar ook de mens. Of anders gezegd, als de vogels bescherming kunnen vinden, dan toch ook de mens. Wellicht heeft dit vers ook een rol gespeeld bij de parabel van Jezus over de vogels (Matteüs 6:25-34 en Lucas 12:22:31) Het slot van dit vers spreekt van 'mijn koning en mijn God', waarbij het woord 'koning' niet slaat op de koning van het land, maar op God. Hier wordt nog duidelijk de theocratie naar voren gebracht. Zou de psalm dateren van vóór het koningschap?

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Ging het in de voorgaande verzen over het huis of de woningen van God, nu tekent de dichter de pelgrimage naar Sion in een drietal verzen (6-8), waarbij het de vraag is of hier sprake is van een daadwerkelijke tocht of van een gedachte tocht in het hart, omdat vers 7 begint met het woord 'als'. Bij lezing van verschillende vertalingen wordt inhoud van een pelgrimage verschillend, soms tegengesteld vertaald. Sommige vertalingen spreken van een dor dal of tranendal en andere geven weer wat er groeit, moerbeibomen of balsemstruiken. Het vervolg van dit vers wordt tegengesteld vertaald; in de ene vertaling is sprake van een eigen actie (de pelgrims doen iets) en in de andere vertalingen wordt iets voor hen gedaan.

Zij maken het tot een oord van bronnen, zij scheppen oases, zij maken het tot een fontein. Er is sprake van zelfredzaamheid bij de tocht om die gemakkelijker te maken. In andere vertalingen komt die weldaad over hen; de dorheid van het dal wordt een oase. Er hoeft niets voor te worden gedaan. Overkomt de genade je of moet je er iets voor doen? De Statenvertaling is hier geheel anders; de pelgrims doen niets, verwachten niets, vragen niets, maar stellen gewoon vast dat God hen zal helpen; een onbeperkt vertrouwen.

Al datgene dat is gezegd, is een gebed schrijft de psalmist in vers 9 en hij vraagt of God hem wil verhoren en ook een schild wil zijn voor zijn gezalfden, schrijven de Statenvertalers, dus voor de mensen (pelgrims); nog steeds theocratisch gedacht. In andere vertalingen is sprake van het zien van uw gezalfde. Naast de vraag om het schild, ook de vraag om het goedgunstig neerzien op de gezalfde. Dus hier is het enkelvoud gebruikt; waarom vraagt de dichter dit voor één persoon? Hebben de Statenvertalers de gemeenschap als context voor ogen gehad en de modernere het individu als context? De vertaler in Groot Nieuws heeft hier de koning opgevoerd in plaats van de gezalfde, alhoewel het woord 'koning' niet voorkomt in de oorspronkelijke tekst.

In vers 11 wordt het zijn in Gods nabijheid gezien als die ene dag daar te vergelijken met duizend dagen daar niet te zijn. Zelfs het staan op de drempel is vele malen belangrijker dan wonen bij die mensen die leven zonder God en gebod.

In de laatste verzen worden de zon en het schild als metafoor gebruikt; de zon als het noodzakelijke voor het leven en het schild voor de bescherming. De dichter besluit met de woorden dat ieder die in oprechtheid of onberispelijk wandelt genade ten deel zal vallen. De mens die op God vertrouwt kan gelukkig worden genoemd.

Waarom de NBV hier deze woorden niet overneemt, maar met een eigen vertaling komt, is mij niet duidelijk. Daar wandelt hij niet onberispelijk maar gaat onbevangen zonder vooroordeel vrijmoedig op weg. Een toch eigen vertaling, die in feite geen vertaling is, maar een eigen invulling.

Psalm 86

Deze psalm, een gebed, komt uit de bundel van David; heeft echter geen betrekking op het auteurschap van hem, maar behoort tot de verzameling van liederen die zijn naam droeg. In dit gebed toont de dichter zich als een god zoeker. Hij vraagt of God hem nabij wil zijn, wil uitredden, beschermen. Want hij is toch een dienaar, maar voelt zich soms hulpeloos. En tussen alle vragen door wisselt hij deze af met het prijzen van de grootheid en goedheid van God.

De psalm begint met het vragen van de aandacht van God voor de dichter, maar hij wil niet alleen dat, maar ook antwoord; hierin is iets dwingend in op genomen. Misschien is het wel zo dat vanwege die staat 'arm en ellendig' die dwingende vraag naar voren komt. De Statenvertaling heeft dit niet; daarin komt alleen de vraag naar het horen voor. Als God het maar hoort en begrijpt, maar Hij behoeft dit begrijpen niet te laten weten. Er is ook de vraag om het behoeden, bewaken van het leven (de ziel) en het redden/verlossen van iets, maar waarvan wordt door de dichter niet vermeld. De dichter meent dat hij er ook wel recht op heeft omdat hij een knecht/dienaar/vriend van God is, die Hem trouw is en vertrouwen heeft op God. In de volgende verzen is dit min of meer dwingende niet meer aanwezig en stelt de dichter zich geheel op als smekeling. De verzen 3-7 geven een algemeen smeekgebed; hij wil toch graag de dienaar van zijn God zijn en vreugde in het leven hebben met een verlangen naar God en weten van de genade.

Binnen het gebed, de relatie tussen God en de dichter, wordt de grootheid van God in relatie tot de volken gebracht (verzen 8-10) en laat de psalmist zijn relatie met God even rusten. In dit stukje wordt de lof van God gezongen en staan de noden van de dichter niet centraal. Naar voren wordt gebracht dat alle andere werken (van de andere goden?) niet in de schaduw kunnen staan van die de Heer doet. De volken zullen komen en zich neerbuigen voor God. De Statenvertaling en de NB vertalen iets anders, namelijk zich buigen voor het aanschijn van de Heer. Gezien de nauwgezette vertaling zal dit ongetwijfeld in het Hebreeuws staan. De vraag is waarom dat in andere vertalingen is weggelaten. Het aanschijn van de Heer is toch iets anders dan de Heer zelf; het is een attribuut van de Heer. Hieruit kun je concluderen dat de psalmist de Heer verder weg plaatst dan de andere vertalingen weergeven. Een dan rijst weer de vraag, waarom dan die woorden, wat is daarvan de diepere achtergrond?

In vers 11 keert de dichter weer terug naar zijn relatie met God. Hij vraagt Hem de weg te wijzen die hij dan kan gaan op het pad der waarheid. Dit woord 'waarheid' komt 104 keer voor in de Schrift waarvan 43 keer in de psalmen. Met het op weg te gaan (de wet te volgen) vraagt hij ook om ontzag te hebben voor God. Ook dat doet de mens blijkbaar toch moeilijk uit zichzelf.

Vers 13b is moeilijker te volgen; zeker gezien de wat uiteenlopende vertalingen. Wat wordt precies bedoeld? Voelde de dichter zich of was de dichter in het dodenrijk? Waarbij het dodenrijk in het geval van 'was' een metafoor moet zijn; hij kon niet terugkomen uit het

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

dodenrijk. Voelde de dichter de dood naderbij komen? Maar daarvoor is in het vorige van de teksten geen aanleiding.

Staat het dodenrijk/hel/graf als metafoor voor de angst? En dan heeft God hem daaruit weggerukt, c.q. gered van die angst. Die angst zou dan de verbinding kunnen zijn met het volgende vers (14) waarbij anderen hem naar het leven staan.

In de laatste perikoop beschrijft de dichter in het eerste (14) en laatste vers (17) een relatie tussen hemzelf, zijn vijanden en God. Vers 15 kan als een vervolg worden gezien op de perikoop over de grootheid van God in de verzen 8-11 en in dit vers (15) wordt de goedheid van God bezongen. In vers 16 wordt nog eens een herhaling gegeven van de smeebeden uit de psalm. De vijanden komen dus eerst in het slot van de psalm naar voren. Moet het smeebed nu in het licht van deze laatste verzen worden geplaatst of moeten alle voorgaande verzen uitsluitend worden gelezen als een relatie tussen God en de smekeling afgezien of er een vijand is of niet. Als een inzien, dat in het leven God er moet zijn om de weg te wijzen, te beschermen en vreugde te geven.

Psalm 89

Dit is een psalm van Etan de Ezrahiet; volgens een aantekening in Groot Nieuws zou hij één der wijzen zijn geweest in de tijd van Salomo.

De meeste oudere vertalingen schetsen deze psalm als een bede aan God om aan de gelofte, aan David gegeven, te denken. Ze zien de psalm als vraag om redding; de Statenvertalers zijn positief, God zal Zijn volk verlossen!

De psalm begint met in de verzen 2 en 3 met de blijdschap over de grootheid van God en het zingen daarover en krijgt een vervolg in de verzen 6-19. De verzen 4 en 5 gaan over de uitverkorene David en zijn een inleiding voor de verzen 20-38. Dit stukje tekst wordt onderbroken door de verzen 31-33 waarin de nazaten van David wordt verweten dat zij God vergeten. Deze laatste verzen krijgen een vervolg in de verzen 39-46, waarin de straf wordt uitgebeeld als gevolg van de ontrouw van de nazaten. Hierna smeekt de dichter om uitredding en vraagt God terug te keren naar het verbond met David (verzen 47-52).

In deze inleiding wordt tot twee keer toe de keten van de geslachten naar voren gebracht. Eerst door de dichter: met hen zal hij zingen van Gods liefde en daarna door God wanneer Hij zegt dat Hij de troon van David zal handhaven. Hiermee herhaalt de psalmist datgene wat de profeet Nathan aan David vertelde (2 Samuël 7:8-16). De liefde van God - in de GN en NB vertaling - wordt in de Statenvertaling nog beschreven met het oude woord 'goedertierenheid'. De NB vertaling spreekt van het moderne 'vriendschap'. Dit lijkt me toch wat zwakker dan 'liefde'. De Willibrord vertaling gebruikt het woord 'genade'.

Nadat in de verzen 6-9 bij herhaling wordt gesproken over de grootheid en de macht van God, die bekend is bij zowel de andere goden als bij de raad van hemelingen, laat de dichter in de verzen 10 en 11 horen dat God ook de zee kan beheersen en het oermonster Rahab heeft verbrijzeld; in Job 26:12 wordt dit ook zo gezegd. In vers 12 en 13 wordt een relatie gelegd met de schepping wanneer de dichter zegt dat God de wereld onwrikbaar vast heeft gezet in de chaos, dat Hij de windstreken bepaalde en dat de bergen getuigen van zijn kracht.

Daarna keert de psalmist weer terug naar de troon van God, wanneer hij herhaalt dat Gods macht ver reikt en dat liefde en trouw hem vergezellen (14 en 15).

Vervolgens, verzen 16-19, worden de bewoners van de aarde genoemd, dat ze gelukkig zijn te weten van Gods geborgenheid; ze kunnen hierover juichen en God hiervoor danken. Tot slot wordt Hij gedankt voor de koning die hen zal beschermen als een schild.

Na de inleiding van deze psalm over de grootheid van God en de macht die Hij ten toon spreidt, ook in de relatie tot het koningschap van David, slaan de volgende verzen 20-30 geheel op de persoon van David. Door de psalmist wordt hij met de woorden van God op een voetstuk gezet. Een zodanig hoog voetstuk dat orthodox christelijke exegeten van mening zijn dat deze woorden duidelijk heenwijzen naar Christus. Met name wordt dan gewezen op 20-21 waarin

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

David als prototype geldt en in 27 waarin David zegt ' U bent mijn Vader', dit kan alleen maar op Jezus slaan. Ditzelfde wordt gezien in 28-30 en 36-37, waarin de troon van David nooit zal wankelen en voor eeuwig vast zal staan. Immers na Salomo kwam een einde aan zijn rijk. Het rijk van zijn nakroost (30 en 37) moet dan ook worden gezien als het rijk van Christus die uit geslacht van David voortkwam. In de joodse exegese wordt dat uiteraard niet zo gezien.

Het door de dichter naar voren gebrachte visioen in vers 20 slaat terug op het optreden van de profeet Nathan, 2 Samuel 7:4-17, waarin hij in een visioen van God hoort wat hij David moet vertellen over zijn koningschap en welke rol God daarin speelt. Nadat God hem sterk heeft gemaakt kan David gaan heersen. De dichter gebruikt hier soms dezelfde woorden uit de vorige verzen, waarin hij de macht van God ten toon spreidde; bijvoorbeeld het heersen over de zee (10 en 26). Na datgene dat God voor David doet komt de wederkerigheid tussen beiden wanneer David God als zijn vader ziet en God hem als zijn oudste zoon (27-28). En dan volgen de verzen waarin de onwankelbare trouw van God wordt genoemd en dat de troon van David niet zal wankelen.

De beschrijving van de mooie relatie tussen God en David wordt in de verzen 31-33 ruw onderbroken door datgene dat wordt geschreven over het nageslacht van David. De dichter brengt hier de als/dan situatie naar voren. Wanneer zij Gods geboden niet meer volgen, volgt de straf. Zij ontheiligen het verbond dat God met hun vader David had gesloten.

Na deze verzen keert de dichter weer terug naar de relatie tussen God en David in de verzen 34-38, waarin hij naar voren brengt dat God het verbond niet zal verbreken ondanks David's nageslacht dit wel doet. God komt op zijn beloften niet terug en het zaad van David zal er zijn voor eeuwig en zijn troon zal vóór God staan en niet wankelen, zoals de zon en de maan er ook zijn voor altijd.

Wordt vervolgd

Psalm 90

Deze psalm wordt vaak gelezen op de Oudejaarsavond. Waarom wordt deze psalm op Oudejaarsavond gelezen? Wat is het specifieke van deze psalm dat hier sprake zou kunnen zijn van een relatie met het einde van het jaar? Of is het meer een traditie, die uiteraard wel ergens moet zijn begonnen.

Ouderdom en vergankelijkheid komen het meeste voor in de berijming van psalm 90 en wel in de verzen 3,4,5,6 en 7, dus vijf keer. In het gehele berijmde psalmenboek ook nog eens vijf keer. Dus psalm 90 is wel dominant als het gaat over vergankelijkheid en ouderdom; ligt daar de relatie?

De psalm wordt op naam gezet van Mozes, de man Gods. Het is enige psalm die op zijn naam is gesteld. Er komen meer liederen en gebeden voor die op zijn naam zijn gesteld, maar dan in andere bijbelboeken.

De dichter begint deze psalm met te stellen dat God een toevlucht of schuilplaats is geweest voor altijd. Dat laatste wordt mooi tot uitdrukking gebracht door de woorden 'van geslacht na geslacht'.

In de eerste perikoop zijn verzen (3-6) gewijd aan de vergankelijkheid van de mens; hij is als gras dat opschiet, bloeit en verdort. In deze bewoordingen wordt de mens ook getekend in psalm 103:15 en 16. De mens te zien als stof komt op meer plaatsen voor in de bijbel. De bijbelschrijvers situeren de terugkeer tot stof reeds aan het begin van de mensheid wanneer zij schrijven in Genesis 3:19 'want uit stof ben je gemaakt en stof zul je worden'.

Binnen die perikoop van de vergankelijkheid van de mens wordt in vers 4 de onvergelijkbaarheid met God uitgebeeld door de onmetelijkheid van God voor te stellen als duizend jaar en de tijd van de mens een dag of zelfs nog minder, een wake in de nacht. De dichter heeft deze vergelijking blijkbaar nodig om in de laatste twee verzen (5 en 6) de kortstondigheid van de mens nog eens te benadrukken.

In de volgende perikoop (7-12) brengt de dichter enerzijds de slechtheid van mens (de zichtbare en onzichtbare zonden) ten tonele en anderzijds de woede van God. Maar in het laatste vers van dit stukje wordt God gevraagd om hulp bij het komen tot wijsheid.

In vers 9a wordt verteld dat die verbolgenheid uit vers 7 al de dagen van ons leven duurt. Voorwaar geen blij verhaal en de vraag rijst wat heeft de dichter meegemaakt dat hij deze regels uit. Zit hij in een hoek waar de slagen vallen? Maar uit de gedichte regels blijkt wel dat hij de zwaarte van de toorn van zijn God terecht ervaart.

Dit is een voorbeeld uit de Schrift waar de mens niet alleen Gods goedheid ervaart, maar ook Gods woede. Dit denken heeft zich ook duizenden jaren in het christendom afgespeeld, maar is in het huidige denken niet zo meer dominant. Nu is toch Gods goedheid het belangrijkste.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

En daar waar de woede in de wereld zich voor doet, wordt dat niet meer aan God toegeschreven.

In vers 9b en 10 komt de vergankelijkheid van de mens weer aan de orde. Opmerkelijk is dat de dichter de getallen 70 en 80 noemt, omdat vaak wordt verondersteld dat de gemiddelde leeftijd in de loop de eeuwen is toegenomen. Blijkbaar is de gemiddelde leeftijd in Israël toen veel hoger geweest dan wij dachten, tenzij dit slechts voor enkelen gold, maar dan is het vreemd dat de dichter zo gemakkelijk met dit verschijnsel omspringt. Hij laat hierbij wel zien dat het leven geen plezier met zich meebrengt. De meeste van die jaren worden met moeite en in verdriet doorgebracht en dat is iets wat wij toch niet meer zo herkennen.

In vers 12 brengt de dichter de dagen van het leven in relatie tot de vraag aan God om een wijs hart. Een verademing na de voorgaande verzen. De mens is nog niet vergaan door de woede en hoopt op een nieuw elan. Dit aspect komt herhaaldelijk voor in de bijbel. Er is steeds weer hoop voor een nieuwe toekomst.

De laatste perikoop (13-17) start met de vraag of de toorn mag ophouden. Mogen er nu jaren van vreugde en blijdschap komen na al die jaren van verdriet en ellende. De mensen hopen dat niet alleen zij, maar ook hun kinderen Gods glorie mogen zien. De perikoop sluit af met de vraag om een zegenbede van God over het werk dat zij doen.

In vers 15 komt de dichter terug op de vorige perikoop, waarin heel het leven in verdrukking werd doorgebracht, en nu daarvoor een andere tijd vraagt met vreugde. Als enige spreken de vertalers in de NBV en Groot Nieuws van een vergoeding voor al dat onheil dat is geleden. In andere vertalingen komt dit niet zo expliciet naar voren. Die vergoeding zou kunnen inhouden dat het onheil dat is geleden onterecht zou zijn geweest en dat blijkt in het geheel niet in de vorige perikoop. Beide vertalingen zeggen dus meer dan in het oorspronkelijke (Hebreeuws) staat.

In vers 16 wordt gevraagd om het werk van God (het schenken van de goede dagen) niet alleen aan de dienaars, knechten (de volwassenen), maar ook aan hun kinderen. Hier worden de generaties opnieuw in beeld gebracht. Een terugkomen op vers 1 waarin dat aspect ook reeds naar voren kwam. Wellicht is ook dit aspect mede de reden dat deze psalm de Oudejaarspsalm wordt genoemd.

De psalm sluit af (vers 17) met de vraag om de zegen en de vraag om het werk/ het handelen van de mens te bevestigen; deze vraag wordt zelfs tweemaal gesteld.

Psalm 103

Deze psalm is voor mij één van de meest bekende, omdat deze altijd bij hoogtijdagen in ons gezin, daar waar ik als kind opgroeide, werd voorgelezen. Het was reeds een traditie die in het gezin van mijn grootouders aanwezig was. In deze psalm komt een veelheid van situaties in het leven van een mens voor.

De eerste twee verzen geven een lofprijzing weer vanuit de auteur en kunnen door de lezer worden overgenomen. Na deze lofprijzingen worden in de volgende drie verzen (3-5) de gunsten van God die hij aan de mens verleent, naar voren gebracht. Vers 3 opent positief; God vergeeft datgene wat niet goed is in mij; mijn ongerechtigheden (een wereld van gedachten), mijn fouten en mijn schuld. Daarbij wordt de mens ook nog eens genezen van zijn krankheden, kwalen of ziekten.

De Naardense Bijbelvertaling komt anders over. Minder positief, minder individueel; Hij vergeeft niet, maar Hij is vergevend, Hij geneest niet, maar Hij is genezend; het lijkt meer universeel, maar je kunt er evengoed opbouwen, zo lijkt de tekst te willen zeggen.

Een opmerking bij deze tekst is te plaatsen bij het 'genezen van kwalen'. Dat is in werkelijkheid niet zo. Dat is vast te stellen en dan rijst hierbij de vraag: hoe zit het dan met het andere, namelijk de vergeving van de schuld? Dat gaat echter buiten ons vaststellingsvermogen en komt het vertrouwensaspect om de hoek kijken.

Het eerste deel van het vierde vers gaat verder met je ergens van te verlossen. Alleen de Statenvertaling noemt het woord 'verderf' wat je als 'de zonde' zou kunnen opvatten. Andere vertalingen spreken over 'ontbinding in de groeve' of 'redding van de dood'. Dat de woorden 'dood' en 'graf' hier metaforisch zijn bedoeld en niet letterlijk, is af te leiden uit vers 5 over de levenskracht. Als je dood bent is er van levenskracht geen sprake meer. De Statenvertaling is dan het beste te begrijpen gezien het vervolg in de volgende tekst. In het tweede deel van dit vers vallen je mooie dingen toe, liefde en goedheid. De levenskracht uit vers 5 loopt uit op het beginnen van een nieuw leven, als was je opnieuw jong. Het is opmerkelijk dat het woord 'jeugd' alleen maar voorkomt in de Hebreeuwse Schrift. In het Nieuwe Testament komt dit woord niet voor. In vers zes gaat de psalm verder met de gunst van God voor allen en gaat dus over van particulier naar universeel.

In een tussenvers (7) wordt een nauwe relatie gelegd tussen God en Mozes; de enige die in persoon wordt vermeld. Wellicht wil de auteur met dit vers nog eens de relatie tussen God en de wet benadrukken.

In de verzen 8 –10 wordt gewezen op de genade van God; hij zal genade voor recht laten gelden. Hij zal de mens niet blijven aanklagen en zal niet straffen, alhoewel wij zondig zijn. Na deze toezegging van God gaat de psalmdichter in de volgende verzen (11-13) nog verder door de goedheid van God te verbinden met de schepping. Er komt hierbij echter een belangrijk aspect naar voren, namelijk de voorwaarde dat de mens God wel moet vrezen. Vrezen moet hier worden gelezen als ontzag of eerbied hebben voor en niet als angst of schrik hebben voor

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

God. Zoals de schepping groots is, is ook de goedheid van God groot en niet te meten en in die grootheid werpt Hij de overtredingen achter ons.

In vers 13 wordt de relatie tussen God en zijn volk weergegeven met die van het gezin, tussen een vader en zijn kinderen. Waarom niet de moeder wordt genoemd, die toen toch de belangrijkste taak had in het gezin, zal wel liggen aan de patriarchale cultuur in die tijd.

In de meest getrouwe vertalingen (S en NB) gaat het over 'de kinderen' en in andere vertalingen over 'zijn kinderen'. Je leest daar snel overheen, maar het is toch wel een aanmerkelijk verschil. In het eerste geval wordt de zorgplicht veel weidser, geldt voor de gehele stam, dus ook voor de andere kinderen, dan alleen de zijne. Daarmee kan de metafoor voor de gehele mensheid gelden. In het tweede geval wordt de metafoor duidelijk tot het gezin beperkt en zou kunnen worden gelezen als beperkt tot het volk Israël. Verder valt op dat de eerdergenoemde twee vertalingen en ook die van NBG alle drie spreken over ontferming; je wordt beschermd, je wordt ergens voor behoed. Dit is toch veel sterker uitgedrukt dan liefdevol en houden van in andere vertalingen. Maar door een misschien moeilijk te duiden woord als 'ontferming' te vervangen door houden van of liefdevol, wordt het geweldige dat uit het oorspronkelijke spreekt, wel weg vertaald.

Het wordt wel duidelijk dat de auteur van de psalm wil laten uitkomen dat God, ondanks alles, genadig wil zijn en niet langer wil omzien naar de tekortkomingen van mensen. Dit laat toch wel een verschil zien met het gedachtegoed in het christendom dat God eerst zijn recht wil halen alvorens genadig te willen zijn. En dat recht halen kan alleen maar door de dood van Jezus.

Waar zou de diepere oorzaak liggen van dat totaal veranderend denken in de eeuwen in de nieuwe jaartelling?

Na de verzen over de genadige God gaat de psalmdichter weer over naar het leven van de mens; waar hij vandaan komt (uit stof gevormd) en de kortstondigheid (als een bloem op het veld) van het leven, dat eindigt als de wind komt en de mens er niet meer is. Ja, na enige generaties weet men niet meer dat hij er was. In de tijd van de psalmdichter kende men in Israël nog niet het voortleven na de dood; dit is eerst in de 2e eeuw vóór de jaartelling ontstaan. De psalmdichter kon hier goed mee leven, neem ik aan, want in het volgende vers gaat hij weer verder met de grootsheid van God te verkondigen voor de volgende generaties. Voor hem was de dood het einde van een leven, waarin hij de trouw en bescherming van God had ondervonden en wist dat die bescherming ook zou gelden voor zijn kinderen en kleinkinderen, met de restrictie dat zij zich wel in het verbond met God weten en zich aan Zijn wet houden.

Vanaf vers 19 herneemt de psalmist de grootsheid van God en de lofprijzing uit de eerste verzen van deze psalm. God die op zijn troon zit en over de schepping heerst. In 20 en 21 gaat het verder over de directe helpers (engelen, boden) van God, die als sterke of krachtige helden worden aangeduid, die ook moeten luisteren en datgene doen dat God wil.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

In het laatste vers (22) wordt teruggekeerd naar de aarde, waar ook de lof moet worden verkondigd en komt de hele psalm terug op het individu, dat God moet loven.

Tot slot nog een opmerking over de berijmde psalm. In het nieuwe liedboek zijn bij de psalmen a en b nummers opgenomen. Andere gedichten die de oorspronkelijke teksten soms gedeeltelijk hebben verlaten. Op zich heb ik geen moeite met andere woorden, maar waarom niet opgenomen als separate liederen. Door ze op te nemen in het psalmenboek wordt gesuggereerd dat de oorspronkelijke psalm berijmd is. Een voorbeeld hiervan is te vinden in psalm 103c vers 3 waar staat 'loof uw heiland, die het licht is in de nacht'. Deze woorden komen helemaal niet voor in de tekst van deze psalm en geven geen beeld weer uit het OT, maar uit het NT. Een ander voorbeeld komt voor in psalm 84, die ik de vorige keer heb toegelicht. Daar wordt in de berijmde psalm 84b als slot bij vers 13 de Triniteit uitgebeeld, hetgeen volkomen in strijd is met het gedachtegoed uit de Hebreeuwse bijbel.

Psalm 108

De woorden in deze psalm komen overeen met die uit twee andere psalmen. De verzen 2-6 zijn dezelfde als die uit psalm 57:8-12 en de verzen 7-14 zijn dezelfde als die uit psalm 60:7-14. Heeft de auteur van deze psalm zijn woorden uit de andere psalmen gehaald zonder toevoeging van enig eigen materiaal of hebben de auteurs van de andere psalmen woorden van zijn gedicht gebruikt bij hun eigen teksten?

In de beginwoorden van deze psalm geeft de dichter aan dat hij zich veilig voelt. In psalm 57 volgen deze woorden na de vraag om geborgenheid in de voorgaande verzen. Dit is in deze psalm niet het geval. De rust wordt door de dichter gedemonstreerd door psalmen te zingen (S en NBG). In de andere vertalingen wordt dat weggelaten en wordt vertaald: zingen en spelen; waarschijnlijk vooruitlopend op de tekst van vers 3. De rust wordt door de dichter gedemonstreerd door psalmen te zingen (S en NBG). In de andere vertalingen wordt dat weggelaten en wordt vertaald: zingen en spelen; waarschijnlijk vooruitlopend op de tekst van vers 3. In dit vers roept de dichter zichzelf wakker om met muziekinstrumenten de dag tegemoet te treden. Dus voordat de dag aantreedt, is hij al bezig met het spelen voor de Heer. In vers 4 gaat hij hierin verder door God te loven ten overstaan van de volken.

Daarna wordt in vers 5 nog eens benadrukt dat de genade, liefde of vriendschap van God hemelhoog is en zijn trouw tot aan de wolken. Beide zijn dus hoog verheven en overkoepelen de aarde. In vers 6 wordt dit nog eens aangezet door God te vragen zich te verheffen en zijn glorie te laten zien over de gehele aarde.

Zoals reeds is vermeld komen de volgende verzen 7-14 overeen met die uit psalm 60 (7-14). Echter in een aantal vertalingen is – ten opzichte van psalm 60 – het woord ‘ons’ in vers 7 verandert in ‘mij’. In psalm 60 klinkt dit vers 7, waarin gevraagd wordt om bevrijding en om een antwoord van God logisch. In psalm 108 is die aansluiting niet zo direct aanwezig met de voorgaande verzen.

In de Statenvertaling lees ik dat de dichter (David?) de volgende woorden van de tekst uitsprekt. Bij lezing van de GN, NBV en NB-vertaling wordt duidelijk aangegeven dat het God is, die de woorden van de verzen 8-10 uitsprekt en dat daarna in vers 11 de dichter weer verder gaat. God juicht bij alle acties die door hem worden uitgevoerd. De NBG en W-vertaling geven dit niet duidelijk aan, maar neigen toch naar deze vertaling en niet naar de S-vertaling.

In een noot zegt GN daarvan het volgende: God spreekt als een strijder die de overwinning heeft behaald en het veroverde gebied verdeelt onder zijn volk. Sichem en Sukkoth, oude Kanaänitische steden, en de gebieden Gilead en Manasse staan voor het hele veroverde land aan weerszijden van de Jordaan. Efraïm en Juda, de belangrijkste stammen in de geschiedenis van Israël, zijn werktuigen van Gods heerschappij.

Dit geeft de betekenis van de vers 8 en 9 weer. In vers 10 gaat God nog verder door de omliggende volken in minder fraaie bewoordingen erbij te betrekken. Moab wordt vergeleken met een waskom en op Edom wordt de sandaal gegooid. In het Midden-Oosten een teken van

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

verachting. GN en NBV vertalen hier anders, namelijk dat God zijn voet, als teken van bezit, op Edom zet, hetgeen dus niet juist vertaald is. Dit roept een beeld van onderwerping op, terwijl het werpen van de schoen het beeld oproept van: ik zie je niet staan of je bent me te min.

In vers 11 gaat de dichter (David?) verder met de vraag wie hem zal helpen om de vesting te nemen (het is niet duidelijk welke vesting) en wie hem helpt om Edom te veroveren. Om de eerste vraag te ontgaan, noemt GN als eerste Edom en vermeld dan dat die onneembare stad in Edom ligt. In vers 12 wordt God aangesproken om, ondanks dat Hij het volk had verstoten, toch aan het hoofd van de legers op te trekken.

In het volgende verzen (13 en 14) wordt Gods hulp ingeroepen, want de hulp van mensen is ijdel; d.w.z. dat het God alleen is die hen kan helpen en dat er niet vertrouwt moeten worden op bondgenootschappen met andere volken. Want met God zullen zij dan overwinnen; God zal de vijanden vertreden.

Psalm 120

Aangegeven wordt dat deze psalm de eerste is van de vijftien pelgrimsliederen (120-134). Men neemt aan dat deze liederen gezongen werden tijdens het opgaan naar Jeruzalem ter gelegenheid van de drie grote feesten, zoals deze op verzoek van God zijn ingesteld (Exodus 23:14-17).

Als ik de beginregels van deze psalm lees roept die in eerste instantie niet de herinnering aan een pelgrimage op gezien de beginwoorden om de vraag aan God de tegenstanders te bestraffen met straffen die niet mals zijn.

Althans dat lees ik in de GN-vertaling (vers 3). In de andere vertalingen komt een ander beeld naar voren; namelijk dat sprake is van een relatie tussen de dichter en uitingen via lippen en tong. Als je de vertaling van GN aanhoudt zou je hierin (liegende lippen een bedrieglijke tong) de uitingen van de tegenstanders kunnen zien. Maar als je de andere vertalingen aanhoudt zou je kunnen denken aan de eigen lippen en tong? Dan kan je ook vragen om redding van je eigen slechtheid.

In de slotverzen vertelt de dichter dat hij woont in Mesech of bij de tenten van Kedar. Gezien de ligging van beide plaatsen – Mesech in Klein-Azië tussen de Kaspische Zee en de Zwarte Zee en het tentenvolk van Kedar in de Arabische woestijn – zou hij wel erg grote omzwervingen moeten hebben gemaakt. Alleen de GN-vertaling zegt dat het is alsof hij daar woonde (vers 5).

De leden van de stam Kedar waren nakomelingen van Ismaël (Genesis 25:12 -13). Wellicht ligt hier ook een relatie tussen Jesaja 21:16-17, waarin sprake is van een volk van befaamde boogschutters, en vers 4 van deze psalm.

Het is wel zo dat de dichter leeft te midden van tegenstanders (vers 6) die vrede haten en dat hij wel vrede wil (vers 7). Het is niet duidelijk of het hier gaat om mede landgenoten, die iets anders willen dan de dichter of dat hij inderdaad in een ander land verkeert.

Al met al vind ik het een moeilijke psalm om te begrijpen en komt bij mij helemaal niet over als een pelgrimslied.

Psalm 121

Psalm 121 is een bemoedigend en troostrijk lied. Het behoort voor velen tot de meest favoriete psalmen. Dit doorleefde, poëtische lied bezingt evenals psalm 23 de trouw en de stille nabijheid van de Eeuwige. ¶Deze psalm is de tweede van de vijftien pelgrimsliederen (120-134). Men neemt aan dat deze liederen gezongen werden tijdens het opgaan naar Jeruzalem ter gelegenheid van de drie grote feesten, zoals deze op verzoek van God zijn ingesteld (Exodus 23:14-17).

In dit pelgrimslied richt de dichter zich naar de bergen en vraagt zich of daarvan de hulp zal komen. Licht hierin een relatie met de gedachte dat de goden op de bergen zetelen? Maar nee, de dichter weet het zeker: zijn hulp komt van de Heer, die niet op de bergen troont, maar hemel en aarde gemaakt heeft. Alleen de NB-vertaling haalt vers 2 uit de verleden tijd door te vertalen 'de Maker van hemel en aarde'. In het blad Tenachon, van de Folkertsma Stichting voor de studie van joodse teksten, staat dat dit de juiste vertaling is, want Gods scheppende realiteit is een voortgaand proces.

De gehele psalm lezend veronderstelde ik dat de dichter zelf aan het woord was. Weliswaar gaat in vers 3 de eerste persoon over in de tweede persoon, maar dit kwam op mij over dat hij hiermee naast zichzelf ook de ander betrok. In een noot geeft GN echter aan dat hier sprake zou zijn van een dialoog tussen een pelgrim (vers 1 en 2) en een priester (3 – 8). In Tenachon is hierover echter niets terug te vinden.

In de verzen 3-8 wordt door de dichter duidelijk gemaakt wat God allemaal voor je doet. Hij zorgt ervoor dat je niet zal wankelen of struikelen. GN legt hier een relatie met Spreuken 3:23 waar staat 'Dan kun je veilig je weg gaan, dan zul je niet struikelen' en met het lied van Hanna uit 1 Samuël 2:9 'Zijn gunstelingen bewaart hij voor mistappen'. Het waken wordt gerelateerd aan psalm 91:11 'Want hij stuurt je zijn engelen, ze zullen over je waken, waar je ook gaat'. ¶Je hoeft ook niet bang te zijn dat hij je vergeet; hij is dag en nacht aanwezig, want hij slaapt niet en hij dut ook niet weg. Een permanent aanwezige God, geheel anders dan de goden van de omliggende volken. Die slapen soms volgen Elia in 1 Koningen 18:27. Dat God niet sluimert komt 2 maal voor, zowel in vers 3 als in vers 4. De dichter wil dit punt goed onder de aandacht brengen.

Volgens GN is de schaduw uit vers 5 ook een beeld van de bescherming die God geeft. Maar wat moet ik mij bij die schaduw aan mijn rechterhand voorstellen? Is het de schaduw van mijzelf, die met mij meegaat als ik wandel of mij blijft als ik ga zitten? Maar er is dan nog steeds sprake van mijn schaduw en niet die van God. Een betere voorstelling zou zijn de schaduw van de vleugels van de engelen van God die over mij heenkomen, maar dan is de rechterkant weer niet goed te begrijpen. Of moet de schaduw in verband worden gebracht met het volgende vers (6a) waar staat dat de zon je niet zal steken. De zon wordt hier als een gevaarlijk iets naar voren gebracht, evenals in Jesaja 49:10, waar staat: 'de zon zal hen niet verbranden'. Hier wordt de zon als iets gevaarlijks opgevoerd, meer negatief. Vrijwel alle plaatsen waar de zon in de bijbel wordt vermeld is dat in positieve zin.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Dat de maan je ook kan steken (vers 6b) is moeilijker te begrijpen; je moet dat metaforisch zien denk ik. GN heeft dat geïnterpreteerd en vertaald als 'niet ziek maken' en NBV als 'niet schaden', hetgeen niet de juiste vertaling is. GN geeft in een noot hierbij aan dat in de oudheid de stralen van de maan als gevaarlijk voor de mens werden beschouwd. De nacht kan ook worden gekenschetst als de tijd van het oproepen van depressiviteit wanneer de mens de slaap niet kan vatten.

Volgens rabbijnse commentatoren (Tenachon) moet bij het kwaad, genoemd in vers 7, niet uitsluitend worden gedacht aan fysiek en materieel kwaad, maar is hier ook sprake van een ethische en mentale notie. De dichter hoopt op Gods bescherming tegen moreel kwaad en tegen wanhoop. Het slotvers (8) spreekt over je levensweg; waar je ook gaat of staat, God zal er altijd zijn en zal je beschermen.

Psalm 122

Deze psalm is de derde van de vijftien pelgrimsliederen (120-134). Men neemt aan dat deze liederen gezongen werden tijdens het opgaan naar Jeruzalem ter gelegenheid van de drie grote feesten, zoals deze op verzoek van God zijn ingesteld (Exodus 23:14-17).

De dichter schrijft dit pelgrimslied nadat de pelgrimage is voltooid. In vers 1 herinnert hij aan de oproep om te gaan en in het 2e vers stelt hij vast dat ze in Jeruzalem zijn aangekomen. De stad waar de tempel staat; de tempel als het huis van God, daar waar Hij woont. De rabbijnen associëren de tempel met de voorstelling van de Sjechina, Gods inwoning op aarde.

In vers 3 wordt de stad op verschillende wijzen beschreven, waarbij je de vraag kunt stellen, is er alleen sprake van het materiële (hecht en dicht opeen in de NBV-vertaling of met machtige muren bij GN) of kun je er ook iets immaterieels in lezen (wel samengevoegd (S en NBG) of wel verbonden (NB). Het is niet alleen een mooie stad, maar ook een stad waar het goed toeven is. In het blad Tenachon wordt die eenheid gerelateerd aan de stammen die in vers 4 ook optrekken en zich op weg begeven naar Jeruzalem. Het is namelijk een voorschrift om God daar te loven en te prijzen; alleen S en NB vertalen hier 'het danken'. Het is opmerkelijk dat de andere vertalingen de Hebreeuwse woorden anders vertalen. Danken is gevoelsmatig toch iets meer dan loven en prijzen.

In vers 5 wordt verteld dat Jeruzalem niet alleen de stad van de koning is, maar ook de stad waar van uit het land wordt geregeerd en recht wordt gesproken; waar het hoogste rechtscollege zetelt? Ook in de dorpen en steden zal wel recht op een lager niveau worden gesproken.

De volgende verzen (6-9) zijn een gebed om vrede voor de stad waarin gezinspeeld wordt op de naam Jeruzalem, dat de stad van vrede en gerechtigheid moet zijn.

In vers 6 roept de dichter op te bidden voor vrede voor Jeruzalem, opdat het de bewoners goed gaat, die van Jeruzalem houden. In vers 7 wordt dit nog eens herhaald door de wens van vrede binnen de stad en welvaart in het paleis, dus voor de koning; alleen in de S en NB-vertaling. De andere vertalingen laten het paleis weg en vertalen met rust of vrede in de vesting. Dit is toch wezenlijk een andere vertaling en komt mij bij over als een mening. Paleis straalt meer weelde uit dan vesting; dit geeft meer sterkte weer. En welvaart is toch profaner dan rust of veiligheid. Waarom willen de andere vier vertalingen iets anders laten horen? De dichter met zijn Hebreeuwse woorden zet de koning, de gezalfde van God, op een hogere plaats dan zichzelf en dat wordt in de andere vertalingen weg vertaald.

In vers 8 zegt de dichter dat hij Jeruzalem vrede toewenst uit liefde voor zijn familie en vrienden. Wordt hiermee bedoeld dat hij het ook fijn vindt dat zijn familie en vrienden het goed hebben in de stad? In het laatste vers (9) herhaalt hij die vredeswens voor Jeruzalem uit liefde voor de tempel. Als er vrede heerst in de stad, zal er ook rust zijn in het huis van de

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Heer. In dit vers wordt God tweemaal vermeld door de dichter; namelijk als Heer, de verbondsnaam, en onze God en dus niet de God van andere volkeren.

Psalm 130

Ook deze psalm is één van de vijftien pelgrimslieiden (120-134). Men neemt aan dat deze liederen gezongen werden tijdens het opgaan naar Jeruzalem ter gelegenheid van de drie grote feesten, zoals deze op verzoek van God zijn ingesteld (Exodus 23:14-17).

Het begin van de psalm (1-4) is toch meer een smeekgebed dan een pelgrimslied, zo lijkt mij. In de verzen 5 en 6 spreekt de dichter zijn vertrouwen uit naar God en in de laatste verzen (7 en 8) zegt hij tegen zijn volk dat zij dat ook moeten doen.

Volgens een noot bij vers 1 in Groot Nieuws is 130 één van de zeven boetpsalmen en gezien de tekst lijkt dit een betere aanduiding dan een pelgrimslied.

De dichter begint met te stellen dat hij in de put zit en daarom God om hulp smeekt. Hij vraagt God te luisteren, ja aandachtig te luisteren. De dichter vraagt dus of God zich zo opstelt dat Hij alle aandacht aan de smekeling geeft. In de oudere vertalingen wordt niet expliciet aangegeven waarom de dichter smeekt (S en NBG en ook GN). De nieuwere vertalingen voegen iets toe, namelijk smeken om erbarmen (W) en genade (NBV en NB).

In de verschillende vertalingen ziet de dichter de relatie tussen God en de ongerechtigheden, zonden, fouten in vers 3 niet gelijk. Gadeslaan (S) en acht slaan (GN) is toch iets anders dan onthouden (NBG en W), gedenken (NBV) en bewaken (NB). Het laatste komt zwaarder over; God houdt het bij zich, terwijl de eerste vertalingen toch iets meer ademen dat het aan God toch uiteindelijk voor bij gaat.

In vers 4 stelt de dichter dat er bij God de vergeving van die ongerechtigheden bestaat. Bij die vergeving is het wel noodzakelijk dat men ontzag heeft voor God; dat men God moet vrezen. Vragen om vergeving moet dus gelijk opgaan met ontzag opkijken naar God.

Na het smeekgebed gaat de dichter verder door alle hoop op God te vestigen, waarbij de vertalingen dat de dichter 'wacht' (oudere vertalingen) toch iets passiever overkomen dan 'uitzien' naar de Heer. In dit vers (5) brengt de W-vertaling iets in wat niet in het Hebreeuws staat, namelijk uitzien naar de 'belofte'. Gezien de andere vijf vertaling die spreken van 'uitzien naar het woord', zal dat wel in het oorspronkelijke staan.

In vers 6 zet de dichter zijn woorden kracht bij door te zeggen dat hij met meer verlangen uitziet naar de Heer, dan de wachters (nachtwakers) op de morgen en dat wordt ook nog eens herhaald.

In de laatste twee verzen (7-8) van deze psalm richt de dichter zich tot Israël, dus tot het volk met de woorden dat zij op God kunnen vertrouwen. Er wordt gesproken van verlossing van alle ongerechtigheden. Niet wordt aangegeven welke tekortkomingen van het volk de dichter hier voor ogen had. Maar wat het ook moge zijn, vertrouw erop dat het God gaat om vriendschap en dat er veel verlossing is. Gods genade is overvloedig en altijd weer. Voorwaar een mooi besluit van de dichter.

Psalm 138

Bij het doorbladeren van het boek van de psalmen werd ik getroffen door het kopje boven deze psalm in Groot Nieuws, namelijk 'U houdt mij in leven' en het leek mij goed deze eens te bestuderen. Bij het bekijken van de berijmde psalm kwamen meer herinneringen op, Door het niet meer vaak zingen van psalmen in de kerkdienst raak je de tekst gauw kwijt. De psalm begint (1-3) met de ik/mij vorm en sluit (7-8) daar ook mee af; in een tussengedeelte (4-6) wordt de wij/ons vorm gebruikt. Daarom bespreek ik deze psalm in drie stukjes.

De dichter begint met te stellen (vers 1) dat hij God zal danken (de oorspronkelijke vertalingen) c.q. dat hij God wil danken (de modernere vertalingen), waarbij het zullen iets dwingender overkomt dan het willen. Dat gaat hij doen (zingen/ musiceren) in de tegenwoordigheid van de goden. In een noot bij Groot Nieuws wordt hierbij aangetekend dat men waarschijnlijk hierbij zou moeten denken dat de goden tot de hemelse hofhouding behoren. Deze aanduiding komt in meer psalmen voor, zoals in 29:1, 82:1 en 89:8 en ook nog op andere plaatsen in de Schrift. Ook in andere bewoordingen als raad der engelen, de goden van de andere volkeren, etc.

Dan buigt de dichter (vers 2) zich naar Gods paleis/tempel/heiligdom om Gods naam te loven en te danken voor de trouw en de vriendschap. Het tweede gedeelte van dit vers wordt zo verschillend vertaald dat het moeilijk wordt om te verstaan wat precies is bedoeld. Wat wordt toegezegd en groot gemaakt door God? Zijn naam (GN en NB) of zijn woord (S), toezegging (NBG), belofte (W) of grote dingen (NBV). Kennelijk is het Hebreeuws in dit verband moeilijk te interpreteren.

De dichter sluit dit stukje af met de woorden dat: toen hij God aanriep, hem kracht had gegeven en ruimte voor hem had geschapen; dit is een verblijdend vooruitzicht.

Na deze intro tussen de dichter en God brengt hij in het volgende vers (4) plotseling de koningen der aarde ter sprake die God moeten gaan loven om de beloften die God doet. Hij brengt hiermee zijn opgebouwde relatie met God in de eerste drie verzen van het particuliere naar het universele. Hierbij wordt door de dichter niet stilgestaan bij het feit dat zijn ervaring niet één op één kan overgaan op anderen.

Bij dit vers doet zich naar mijn mening ook iets bijzonders voor, namelijk dat de dichter de volkeren uitnodigt zich te wenden tot de God van Israël en daarmee de idee van de eigen stamgod te verlaten. Die God zou dus de god van alle volken zijn. In de praktijk is daar toen niets van terechtgekomen.

In het volgende vers (5) gaat de dichter verder door te stellen dat de koningen de glorie en grootheid van God zullen bezingen en in vers 6 zegt de dichter dat God zo hoog/verheven is dat hij de nederige aan ziet en de hoogmoedige van verre herkent. Dus niet ondanks dat God hoogverheven is, maar omdat Hij hoogverheven is kent hij de mensen. Dit laatste geeft een

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

grotere betrokkenheid van God, niettegenstaande afstand. De dichter zegt dat God de nederige mens milder beschouwt dan de hoogmoedige mens, maar toch laat uitkomen dat God die mens niet uitsluit. Die mens zou wel moeten weten dat God hem doorziet als een hoogmoedige en zou daaruit zijn conclusies kunnen trekken.

In de twee laatste verzen (7 en 8) keert de dichter weer terug bij zichzelf en spreekt van een benauwende situatie waar hij door heen moet, maar desondanks houdt God hem in leven. Voorts zegt hij dat God zijn hand uitstrekt tegen zijn vijanden en zal de vijanden dus tegen houden. Het begin van vers 8 is in de oorspronkelijke vertalingen (S, NBG en NB) een moeilijke: 'De Here zal het voor mij voleinden'; wat is de inhoud van het woord 'het' en het woord 'voleinden'? Is dat die aanval van de vijanden en de benauwenis die voorbijgaan?

W is ook niet duidelijker met: 'De Heer voltrekt het voor mij'. GN en NBV laten mijns inziens de verbinding met het voorgaande los door te vertalen: U blijft voor mij zorgen (GN) en de Heer zal mij altijd beschermen (NBV). Dit is duidelijke taal, maar dat staat dus niet in de Schrift. Het is een interpretatie van dat tekstgedeelte.

Daarna zegt de dichter dat de liefde van God voor altijd is (eeuwig). Het slot van dit vers zijn de bekende woorden: Laat niet varen de werken van uw handen (S, NBG, W en NB). De NBV-vertaling omzeilt het woord 'varen' door te vertalen 'niet loslaten'. De GN-vertaling is op dit punt ongeveer hetzelfde, maar vertaalt 'het werk' met 'U heeft mij gemaakt'. Hiermee wordt het gezegde echter verengd tot de persoon van de dichter. De werken van Gods handen omvat echter veel meer dan de schepping van de mens.

Psalm 139

In deze psalm verwoordt de dichter een nauwe relatie tussen hem en God, een zodanig nauwe relatie, dat die hem benauwt en hem doet vluchten, om daarna in te zien dat dit niet helpt en dan toch weer terugkeert tot het beschrijven van die relatie.

In eerste perikoop (1-6) komt een voor mij benauwende relatie naar voren tussen God en de dichter. De dichter ziet dat niet zo, hij beschrijft die relatie en heeft daar geen moeite mee. God doorgrondt hem, weet wat hij doet, werkt of rust, wat hij denkt en wat hij wil gaan zeggen. God weet van het uiterlijk en het innerlijk van de mens; de verzen 1 - 4. Maar de dichter ervaart ook de nabijheid van God als een geborgene (vers 5); God is hem nabij, God legt zelfs zijn hand op hem. Het is een mooi beeld om zo vertrouwt door het leven gaan en dan volgt in vers 6 dat dit alles hem te wonderbaar is; hij kan het niet begrijpen.

Hoewel dat in de eerste perikoop niet naar voren komt, blijkt in de volgende perikoop (7-12) dat die relatie toch wel als benauwend wordt ervaren; de dichter wil zich er toch wel aan onttrekken.

In vers 7 vraagt de dichter zich af waar hij heen zal gaan om van God weg te vluchten. Voor de plaats van de vlucht kiest hij voor verschillende metaforen, de hemel (de blijdschap), het dodenrijk (de angst) in vers 8 of het oosten of het westen in vers 9, maar overal zal God er zijn en hem vasthouden, vers 10. Zelfs als de duisternis hem overvalt dan toch is de nacht een licht voor hem (vers 11). In vers 12 wordt verteld dat het duister voor God geen duister is, maar licht. Een toch wat moeilijk stukje tekst, ook omdat de verschillende vertalingen nogal uiteenlopen.

In de volgende perikoop (12-18) gaat de dichter weer verder met het beschrijven van zijn relatie met God, maar nu nog dieper. God kent en doorgrondt hem niet alleen (1-6), maar heeft hem ook geweven in de schoot van zijn moeder (vers 13). De dichter dankt God voor deze wonderbare gebeurtenis. Welke gedachten en emotie komen hier vrij bij het beschrijven hiervan en ook bij het lezen van deze beschrijving. Wat riep dit op bij zijn lezers duizenden jaren geleden en wat roept dit op bij de huidige lezers van deze psalm. Deze woorden staan in schrille tegenstelling tot bewoordingen die thans soms worden gebruikt. De dichter gaat verder door te stellen dat alles wat God doet, wonderbaar is en dat hij dat goed beseft (vers 14).

In het volgende vers (15) gaat hij verder met het beschrijven van zijn oorsprong in mooie woorden. Hij werd niet alleen geweven in de schoot van zijn moeder, maar ook gevlochten in de diepten van de aarde.

In vers 16 wordt verteld dat God het vormeloos begin reeds zag; hiermee aangevend dat Hij reeds bij de conceptie aanwezig was en Gods ogen deze overschaduwde. Misschien mag je hieruit ook wel concluderen dat je op dat moment reeds in zijn verbond bent opgenomen en mag aannemen dat elk mens een kind van God is. De besnijdenis en de doop zijn dan alleen maar een uiterlijk teken. Het moment van het ontstaan heeft God ook op zijn boekrol

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

geschreven. Hiermee geeft de psalmist aan dat God staat aan het begin van het leven en reeds vastgelegd heeft hoe het leven gaat verlopen. Een zienswijze die eeuwenlang het denken in het christendom gelding heeft gehad. Dit beeld heeft niet altijd tot een vreugdevol leven geleid bij veel mensen. Het boek moet mijns inziens niet letterlijk worden genomen, maar als een metafoor worden gezien van het bekend zijn bij God. Het begrijpen van de voorzienigheid, die hier zo prominent in deze psalm naar voren komt, is niet mogelijk te begrijpen. In mijn optiek moet ik dat maar laten rusten en laten bij ervaringen die dichters kunnen hebben en deze ook kunnen verwoorden.

De verzen 17 en 18a zijn ook niet echt te begrijpen wanneer de dichter zegt dat de gedachten van God hem kostbaar zijn en groot in aantal; ze zijn niet te tellen net als de zandkorrels. Wat moet ik me voorstellen bij de gedachten van God? Bij de werken van God kun je nog iets voorstellen als de natuur overkomt of daden van God zoals beschreven in de Schrift.

In vers 18b wordt verteld dat de dichter als hij ontwaakte nog bij God was. Heeft hij het voorgaande ervaren in een droom? Of moet hierin worden gelezen dat hij altijd, zowel bij het wakker zijn als het slapen zich verbonden kan voelen met God.

Het is mij volkomen onduidelijk waarom de dichter in de volgende verzen (19-22) op een ander thema zit en ook een heel andere woordkeus gebruikt. In vier verzen worden slechteriken ten tonele gevoerd, die kwaad over God spreken en daarom door de dichter worden gehaat. In de eerste twee verzen (19 en 20) wordt door de dichter gevraagd hen om te brengen omdat zij arglistig zijn, kwaadaardig over God spreken en zijn naam misbruiken. Het zijn moordenaars, die de dichter wil ontwijken. Na dit statement spreekt hij zich in de volgende verzen (21 en 22) uit dat hij hen met afschuw ziet, omdat zij God haten en daarom haat hij hen ook met heel zijn hart.

Welk verband zou je kunnen leggen met de prachtige woorden uit het voorgaande in de tekst. Realiseert de dichter zich plotseling dat anderen zijn beschreven relatie met God niet zo zien en misschien belachelijk maken wanneer hij daarover vertelt. Het blijft echter gissen. Vooral omdat hij in de twee laatste verzen weer terugkeert naar het eerste deel van de psalm. In vers 23 keert de dichter terug naar de beginverzen en in vers 24 vraagt hij God hem te behoeden voor de verkeerde weg. Dit laatste vers zou terug kunnen slaan op de weg die de bozen, uit de vorige perikoop, gaan; maar ook dat is gissen.

Psalm 144

De psalm beschrijft een Davidische figuur uit het verleden die strijdvaardig al zijn vijanden heeft overwonnen, een overwinning die hij enkel aan God heeft te danken. Vandaar dat de almacht van God een belangrijke rol speelt in deze psalm (vers 3-7). Het is ook een psalm van dankbaarheid voor verleende weldaden en sluit af met de hoop op een ideaal toekomstvisioen.

In het kort kan de psalm als volgt worden onderverdeeld:

- 1-2 Inleiding met verwijzing naar de Davidische figuur, militaire kracht en Godsvertrouwen zijn voor hem een burcht en een schild.
- 3-4 De nietigheid van de mens.
- 5-6 Hiertegenover de almacht van God.
- 7-8 Smeekbede om redding uit de hand van de vijanden.
- 9-10 Loflied voor God die de redding schenkt.
- 11 Herhaling van de smeekbede van 7-8.
- 12-15. Visioen van de ideale samenleving.

In de eerste twee verzen is de dichter lyrisch over God, die met veel voorbeelden wordt weergegeven. Vanwege de hoofdletters in de Statenvertaling komt dat helemaal goed naar voren. Het komt echter wrang over omdat het verbonden wordt met de oorlogszuchtige taal.

Overigens heeft dit laatste wel tot van elkaar afwijkende vertalingen geleid.

Bij vijf vertalingen kan de vraag - om de dichter te oefenen in de strijd – nog liggen in een verdedigende oorlog. De NB-vertaling kiest voor een aanvallende oorlog; waarom die vertaling?

Ook een ongelijke vertaling doet zich voor bij het laatste stukje van vers 2. Daarin wordt gevraagd om macht over het eigen volk (S, GN en NB) en in andere vertalingen over andere volken (NBG, W en NBV). Gezien de meest nauwgezette vertalingen (S en NB) zal dat wel in het Hebreeuws staan, maar dan rijst de vraag wat heeft het eigen volk dan gedaan dat daar oorlog tegen moet worden gevoerd en wanneer heeft zich dat voorgedaan in Israël? Bij het uiteengaan van Juda en Israël na de regering van Salomo?

Overigens is bij de vraag om hulp bij de krijg ook de vraag om een schuilplaats; toch ook weer verwonderlijk. Is de koning/dichter bang dat God hem niet voldoende helpt in de oorlog en dat hij moet vluchten? Het blijft voor mij een moeilijk begin van deze psalm.

Na de oorlogszuchtige verzen brengt de dichter de nietige mens naar voren en is verwonderd dat God daarnaar omkijkt (3); dat die mens gelijk is aan een ademtocht en dat zijn dagen voorbijgaan als een schaduw. (4) In mijn optiek doen deze verzen – volgend op de eerste twee verzen - vreemd aan. Ze passen daar niet in. Wel kun je ze in relatie brengen met de volgende verzen (5-6) waarin de almacht van God wordt belicht.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

In vers 5 de grootheid van God opgevoerd. Hij moet afdalen en de bergen aanraken opdat er rook uit de toppen gaat komen. In de W en NB-vertaling wordt gesuggereerd dat de gehele berg in rook staat. In psalm 104:32 wordt de aanraking van de berg door God ook gevolgd door vuur. Men zag kennelijk vroeger in een vuurspuwende berg een relatie met God. In psalm 144 wordt de rook van de berg wellicht gerelateerd aan de gevraagde bliksem. Maar deze bliksem wordt ook in verband gebracht met de vijanden (vers 6). De dichter hoopt dat zij in verwarring raken en afdruipten, mede doordat God zijn pijlen afschiet. Het lijkt erop dat God met deze bewoordingen heel menselijk wordt geschilderd, maar de pijlen zullen wel een metafoor zijn voor de bliksemschichten. Wordt in deze verzen God nog universeel gezien, in de volgende verzen (7-8) wordt Hij weer door de dichter gevraagd hem nabij te zijn; een particuliere situatie. De bewoordingen uit vers 6 roepen wel weer een verband op met de oorlogszuchtige taal uit de eerste verzen.

In het opgeroepen natuurgeweld uit de voorgaande verzen vraagt de dichter in vers 7 voor zichzelf om uitredding hiervan en tegelijkertijd ook om bevrijding van vreemden. In W en NB van zonen van de vreemde; een toevoeging die in de andere vertalingen niet voorkomt en voor mij ook niet duidelijk is wat ik mij hierbij moet voorstellen. Bevrijding in de toekomst en niet nu? Overigens is de connotatie tussen de vijanden uit vers 6 (vijanden) en 7 (vreemden) ook niet duidelijk. Is hier sprake van anderen dan de vijanden? GN brengt wel die verbinding tot stand door te vertalen 'vreemde machthebbers'. Uit het volgende vers (8) wordt die verbinding ook niet duidelijk gelegd, want de activiteit van de vreemden is niet geweld, maar leugen en bedrog. In vers 11 komt de vraag opnieuw ter sprake, maar nu van zowel geweld als van bedrog.

Een deel van de bewoordingen van de verzen 5-8 komt uitgebreider voor in psalm 18:8-18 als een gebed voor bescherming tegen het natuurgeweld.

Na de smeekbeden in de voorgaande verzen geeft de dichter in vers 19 aan dat hij een lied zal zingen tot Gods eer, waarin naar voren komt dat God koningen (opvolgers van David?) overwinningen schenkt en David heeft gered van een boosaardig zwaard. Ik neem aan dat hier sprake is van koningen van Juda/Israël, omdat de psalmdichter niet staat te juichen als koningen van de omliggende volkeren aan overwinningen worden geholpen. De precieze aanduiding van het boze of kwaadaardig zwaard roept ook de vraag op in welk verband dit wordt gezegd. Wellicht de binnenlandse oorlog met Absalom? Deze aanduiding is weggelaten in de GN en NBV-vertaling; om die vraag te ontgaan? Zij hebben het moorddadige zwaard opgevoerd in vers 11.

In vers 11 keert de dichter weer terug tot zichzelf en vraagt om redding uit de hand van een vreemde of vreemdelingen, omdat die leugens spreken en bedrieglijk handelen. In twee vertalingen (W en NB) wordt gesproken van zonen van die vreemdelingen. Waarom dat in de vier andere vertalingen is weggelaten is mij niet duidelijk.

Protestantse Gemeente Geldrop-Mierlo

Deze laatste vier verzen (12-15) geven een beeld van een visioen waarin alles goed gaat en sluit met de boodschap dat in zulk een gemeenschap God van Israël de Ene is. Wel geven de verschillende vertalingen hier en daar een andere omschrijving van de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst.

Eerst wordt in vers 12 aan God gevraagd de zonen en dochters daarin een rol te laten spelen; de jongens moeten in hun jeugd hiermee al vertrouwd worden en de meisjes zullen mooi zijn en de steunpilaren van het volk zijn.

Dan wordt in vers 13 gevraagd om volle schuren met voorraden en dat deze ook steeds mogen worden aangevuld. Die aanvulling ontbreekt in de vertalingen van NBG, GN en NBV. Daarna wordt in ditzelfde vers gevraagd om de uitbreiding van de kudden; met duizenden, ja tienduizenden. Dit laatste wordt weggelaten bij W en NB., hoewel die extra informatie toch wel iets zegt.

Het begin van vers 14 gaat ook over het vee, maar het is niet duidelijk wat de dichter hier wil zeggen. In de S-vertaling dacht ik aan ossen die volgeladen karren trokken. De NBG vertaalt 'runderen die wel dragen'. Misschien wel een overeenkomst met de W en NB-vertaling? De W en NB-vertaling luidt namelijk 'koeien zwaar van dracht'. De GN-vertaling laat de koeien 'gedijen', dat zowel het vorige als het volgende kan inhouden. De NBV-vertaling luidt namelijk 'de doorvoede kudden', waarbij de kudden op het vorige vers slaan.

Het tweede gedeelte van dit vers is ook niet zo duidelijk. Er zal geen 'bres en geen uitval (S), geen vlucht (NBG), geen scheur (W) geen uittocht (NB)' meer zijn. Wat wordt hier mee bedoeld?

De verschillende bewoordingen roepen toch niet een gelijke gedachte op. De GN en NBV-vertaling kleuren dit gedeelte van dit tekst wel in door te vertalen 'geen aanval/inval en niet wegvoeren/geen uittocht'. Hierbij kennelijk terugkijkend naar de ballingschap. De psalm zou dan dateren van na de ballingschap.

In vers 15 brengt de dichter naar voren hoe gelukkig een volk kan zijn wanneer het vorenstaande aan de orde is en het zich gedragen weten door God.

Het nieuwe liedboek

In vergelijking met het vorige Liedboek voor de Kerken telt dit nieuwe boek aanzienlijk meer liederen, namelijk 1016 plus de nog nodige a,b,c nummers bij de liederen. Het vorige liedboek had een inhoud van 150 psalmen en 491 gezangen; een ruime verdubbeling dus.

De oude psalmen en gezangen zijn nu liederen geworden en bij de eerste 150 liederen zijn een groot aantal aanvullende a, b en c nummers toegevoegd, die soms een inhoud hebben die niet strookt met de inhoud van het overeenkomstige lied.

Het oorspronkelijke lied is in dit geval de psalm, die als zodanig ook niet meer wordt genoemd in de liturgie. Ik vind dit jammer. Veel meer stoort ik mij aan het feit dat de samenstellers van het nieuwe liedboek, oude en nieuwe gezangen, dus christelijke liederen, opgenomen hebben als aanvullingen (a, b en c nummers) op de psalmen.

Ik werd hiermee geconfronteerd in de dienst van 3 september toen het lied 146c werd gezongen. Verondersteld mag worden dat de woorden misschien weliswaar iets afwijkend, toch in overeenstemming zullen zijn met de woorden van de psalm. Wie schetst mijn verbazing dat aankomende bij vers 7 er gezongen werd 'Vader en Zoon en Heilige Geest'. Woorden die geheel niet passen bij het Joodse gedachtegoed. Thuis gekomen heb ik de woorden van dit lied nog eens doorgelezen en in vers 3 komt nog eens een christelijke leefwijze voor: 'die dag aan dag met Christus leeft'. Eveneens in contrast met het Joodse denken. Ik heb natuurlijk geen enkel bezwaar om deze liederen te zingen, maar doe dat niet onder de vlag van de psalmen. Overigens komt lied 146c in het vorige psalmboek voor als gezang 21. Een ander voorbeeld vind je bij lied 103c dat in het vorige liedboek als gezang 460 was opgenomen.

Waarom de samenstellers van het nieuwe liedboek zonnodig gezangen onder de psalmen moest brengen is mij niet duidelijk. Ik ervaar dat als een in bezit nemen van de oorspronkelijke joodse liederen. Het heeft iets weg van de oude vervangingstheologie. Al deze liederen hadden even gemakkelijk na de 150 psalmen ondergebracht kunnen worden, waardoor deze als joods leengoed intact konden blijven.